

รายงานการวิจัย

บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก

ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

Creative Music in Applied Isan Folk Long Drum

(Klong-Yao Pra Yuk) of Nong Mek Village, Dan Chang Sub-district,

Buayai District, Nakhon Ratchasima.

ศศิพงศ์ วงศ์ษา

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

มีนาคม 2566

รายงานการวิจัย

บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์
ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
Musical Creative Applied in Klong-Yao (Isan Folk Long Drum) of
Nong Mek Village, Dan Chang Subdistrict, Buayai District,
Nakornratchasima Province.

ศศิพงษ์ วงศ์ษา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

หัวข้อวิจัย บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ชื่อผู้วิจัย ศศิพงศ์ วงศ์ษา

หน่วยงาน หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีที่ทำเสร็จ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อประพันธ์บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อประพันธ์กระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ทำให้ได้บทเพลงที่แสดงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และได้มีรูปแบบของกระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ที่ต่อยอดประยุกต์สะท้อนความเป็นจังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ พัฒนา สืบสานวัฒนธรรม และเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เป็นที่เข้าใจแก่สังคม

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยถ่ายทอดทำนองโดยใช้เครื่องดนตรีพิณอีสาน ใช้โน้ตสากลในการบันทึกเสียงดนตรี ผู้วิจัยได้ประพันธ์ทำนองประกอบด้วยทั้งหมด 3 ท่อน มีจำนวนห้องเพลงทั้งสิ้น 44 ห้องเพลง ใช้บันไดเสียงเพนทาโทนิค มีการเคลื่อนที่ของทำนองในรูปแบบทิศทางขึ้นแล้วลง 2) ผู้วิจัยได้บันทึกกระบวนจังหวะ ผ่านตัวโน้ตได้กระบวนจังหวะ ได้จำนวนห้องเพลงทั้งสิ้น 31 ห้องเพลง มีรูปแบบกระบวนจังหวะทั้งหมด 5 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 ท่อนขึ้น เป็นการร่วกลอง ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก เพื่อเปิดการแสดง รูปแบบที่ 2 เป็นการตีในรูปแบบรำไท่นโคราช รูปแบบที่ 3 เป็นการตีในรูปแบบซัดกลาง รูปแบบที่ 4 เป็นการตีในรูปแบบร้านางกระดิ่ง รูปแบบที่ 5 เป็นการตีในรูปแบบจังหวะซัดจบ

Research title: Creative Music in Applied Isan Folk Long Drum (Klong-Yao Pra Yuk) of Nong Mek Village, Dan Chang Sub-district, Buayai District, Nakhon Ratchasima

Researcher: Mr. Sasipong Wongsa

Institution: Bachelor of Education (Music Education) Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Year: 2023

Abstract

This research aims to 1) compose a music in an Applied Isan Folk Long Drum of Nong Mek Village, Dan Chang Sub-district, Buayai District, Nakhon Ratchasima and 2) compose rhythmic patterns of an Applied Isan Folk Long Drum of Nong Mek Village, Dan Chang Sub-district, Buayai District, Nakhon Ratchasima. These compositions resulted in a music representing an identity of the village with rhythmic patterns of an Applied Isan Folk Long Drum in Nakhon Ratchasima. This musical composition was considered a cultural preservation and acknowledgement to the society.

Research results are as follows. 1) Results showed that a music in an Applied Isan Folk Long Drum of Nong Mek Village, Dan Chang Sub-district, Buayai District, Nakhon Ratchasima. The rhythm of a music was accompanied with a Thai north-eastern harp with international notes. Researcher composed 3 parts, 44 bars with Pentatonic scale through up and down melody. 2) Researcher recorded rhythmic pattern through rhythmic notes with the total of 32 bars and 5 rhythmic patterns. The first rhythmic pattern was rolling drum, large cymbals and small cymbals to finish the performance. The second rhythmic pattern was beating a drum in Korat Folk Dance (Ram Tone), the third pattern was a middle syncopation, the fourth pattern was in Nang Kra Dong Dance (Ram Nang Kra Dong), and the last one was the final syncopation.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” นี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สนับสนุนทุนที่ใช้ในการวิจัย ที่ได้ให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้ประพันธ์ เพลงเพื่อหมู่บ้านแห่งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักในคุณค่าภูมิปัญญาที่สั่งสมมาของการบรรเลงกลองยาว ของชาวบ้าน เพื่อให้เห็นถึงการสร้างสรรค์และคุณค่าของนักดนตรีในปัจจุบันเป็นแรงบันดาลใจให้ เยาวชนในพื้นที่นำองค์ความรู้นี้ มาต่อยอดเป็นนักดนตรีรุ่นต่อไป โดยผ่านการสร้างงานสร้างรายได้ ของคนในชุมชน

ขอขอบคุณนายชัยรัตน์ ไส้สร้าง เจ้าของวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ที่ถ่ายทอดเรื่องราวการสร้างผลงานการบรรเลงกลองยาวประยุกต์ตั้งแต่วัยเริ่มแรกจากอดีตจนถึงปัจจุบันให้ได้เรียนรู้ ตลอดจนนักดนตรีทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดเรื่องราว และประสบการณ์การสร้างสรรค์ผลงานมาอย่างยาวนาน จนได้ผลงานบทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ เป็นผลงานที่ส่งต่อให้กับเยาวชนในท้องถิ่นต่อไป

คุณประโยชน์อันใดที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ ขอมอบแต่คนในชุมชนหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ครู อาจารย์ และผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยต้องขอภัยและน้อมรับไว้ทุกประการ

ศศิพงศ์ วงศ์ษา

	หน้า
สารบัญ	
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การศึกษาภาคสนามทางมานุษยดุริยางควิทยา	6
ประวัติความเป็นมาของกลองยาว	9
แนวคิดเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน	11
แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย	12
ทฤษฎีดนตรีสากล	13
หลักการแต่งเพลงไทย	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

22

กลุ่มประชากร

22

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

23

วิธีดำเนินงานวิจัย

23

การวิเคราะห์ข้อมูล

25

การสรุปและการนำเสนอ

25

บทที่ 4 ผลงานการสร้างสรรค

26

บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์บ้านหนองเม็ก

26

บทวิเคราะห์งานประพันธ์บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์

29

กระสวนจันทวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์

30

บทวิเคราะห์งานประพันธ์กระสวนจันทวะ

33

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

40

สรุปผลการวิจัย

40

อภิปรายผล

42

ข้อเสนอแนะ

42

บรรณานุกรม

44

ประวัติผู้วิจัย

46

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
4.1	โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 1	26
4.2	โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 2	27
4.3	โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 3	27
4.4	โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 4	28
4.5	โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 5	28
4.6	โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 6	29
4.7	แสดงโน้ตนอกบันไดเสียงโน้ตเอฟชาร์ป (F#)	30
4.8	กระสวนจิ้งหะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์ 1	30
4.9	กระสวนจิ้งหะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์ 2	31
4.10	กระสวนจิ้งหะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์ 3	31
4.11	การตีเสียงเปิด	32
4.12	การตีเสียงเปิง	32
4.13	การตีเสียงปะ	32
4.14	กระสวนจิ้งหะรูปแบบที่ 1	33
4.15	กระสวนจิ้งหะรูปแบบที่ 2	34
4.16	กระสวนจิ้งหะรูปแบบที่ 3	35
4.17	กระสวนจิ้งหะรูปแบบที่ 4	37
4.18	กระสวนจิ้งหะรูปแบบที่ 5	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนกระทั่งกลายเป็น ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เมื่อสังคม เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา การนำดนตรีมารับใช้ก็เปลี่ยนตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นดนตรีเพื่อความสนุกเพื่อความบันเทิงหรือเพื่อปรุงแต่งชีวิตก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้ศิลปะนำเสนอสังคมหรือใช้สังคมนำศิลปะแต่หัวใจสำคัญของศิลปะคือความคิดสร้างสรรค์ที่จะนำมาปรุงแต่งชีวิตและความเจริญของสังคม (มธุริน เริ่มรุจน์, 2550)

ดนตรีที่เกิดขึ้นในแต่ละวัฒนธรรมของสังคมของไทย มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางดนตรีเฉพาะตัว ซึ่งสะท้อนรูปแบบสภาพแวดล้อมของสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ของกลุ่มคนในสังคมนั้น ๆ ซึ่งดนตรีที่มนุษย์ในสังคมแต่ละสังคมสร้างขึ้นนั้น ได้มีการสืบทอดต่อกันมาจนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้านซึ่งแต่ละสังคมมีเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป

สงัด ภูเขาทอง (2531, น.54) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของดนตรีพื้นบ้าน ไม่แตกต่างอะไรจากหุ่นที่ยังไม่ได้แต่งตัว เป็นหุ่นที่มีความสะอาดบริสุทธิ์ ศิลปินพื้นบ้านถูกสร้างขึ้นจากสังคมชาวบ้าน ศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาสะท้อนสิ่งที่แฝงอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็น กิริยา มารยาท ภาษา ประวัติศาสตร์ รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น อาหารอีสาน ภาษา ดนตรีหมอลำ ดนตรีกันตรึม และมีศิลปะการฟ้อนรำ เช่น การเซิ้ง ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของภูมิภาคนี้

จังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนที่ราบสูงโคราช ละติจูด 15 องศาเหนือ ลองจิจูด 102 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 187 เมตร ตัวจังหวัดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร และโดยทางรถไฟ 264 กิโลเมตร มีพื้นที่ 20,493.964 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 12,808,728 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.12 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดขอนแก่น ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระแก้ว ทิศ

ตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดขอนแก่น และทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี (จังหวัดนครราชสีมา, 2563)

ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นพื้นที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้าน หนึ่งในนั้นคือหมู่บ้านหนองเม็ก ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2487 ได้อพยพมาจากหมู่บ้านโนนพิบูล ตำบลแกดำ จังหวัดมหาสารคาม โดยการนำของนายลงกา ปิตาระเต นายแม้ม ศรียางนอก นายบุญ ศรียางนอก พร้อมคณะประมาณ 10 ครอบครัว ครั้งแรกมาพักที่บ้านหนองโดน ตำบลขุนทอง แล้วขยับขยายมาพักต่อบ้านนาฉิม ตำบลด่านช้าง ซึ่งคณะของพ่อแม้มเล็งเห็นทำเลในการก่อตั้งหมู่บ้านใหม่ ซึ่งมีหนองน้ำมีผักเม็กขึ้นมากมาย และเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “บ้านหนองเม็ก” ปัจจุบันประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกร เช่นนาแปลงใหญ่ กล้วยแฝก ต้นกก ถั่วฝักยาวไม่รดน้ำ และไร่นาสวนผสม โดยมีการปลูก อ้อย ฝรั่ง น้อยหน่า มันสำปะหลังและพืชอื่น ๆ ผสมอยู่ในที่นา อาชีพเสริมประกอบด้วยกลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มอาหารปลอดภัย (ปลา سالمและไข่เค็ม) กลุ่มตะกร้าใบสังเคราะห์ กลุ่มทอเสื่ออก/หมวกกก กลุ่มบายศรี กลุ่มข้าว กลุ่มกล้วยแฝก บ้านหนองเม็กมีจุดเด่นที่การเกษตรตามศาสตร์พระราช (คาร มณีสิงห์, 2564) นอกจากนี้ยังมีวงกลองยาวประยุกต์ เป็นวงที่เป็นอัตลักษณ์เด่นของชุมชนด้วย

กลองยาวจัดเป็นเครื่องดนตรีประเภทหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดเสียงด้วยการตีด้วยมือ ตัวกลองทำมาจากไม้ มีรูปร่างกลมกลวง พร้อมทั้งซึงด้วยหนังหลายชนิด มีการวิเคราะห์กันว่ากลองยาวเป็นเครื่องดนตรี ที่ชาวไทยได้แนวคิดมาจากพม่า ในยุคกรุงธนบุรี หรือในช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งในยุคสมัยนั้นเป็นยุคที่ไทยและพม่ากำลังรบกัน โดยในยามพักรบ ทหารพม่าก็เล่นกลองยาวเพื่อนำมา ใช้ในความบันเทิงกันอย่างสนุกสนาน ต่อมาชาวไทยก็นำมาสร้างพร้อมนำมาเล่นบ้าง หากแต่ในบางตำรา ก็กล่าวว่า ความเป็นมาของกลองยาวเกิดการจากที่มีชาวพม่ากลุ่มหนึ่ง ได้นำกลองยาวเข้ามาเล่นในงานซึ่งมีขบวนแห่ ทำให้บรรยากาศงานเต็มไปด้วยความรื่นเริง สนุกสนาน บันเทิงใจ อีกทั้งยังมีการเล่นกันอย่างแพร่หลายไปในทุกแห่งหน โดยในวงดนตรีวงหนึ่ง ใช้เครื่องดนตรีอื่นๆ เข้ามาบรรเลง ร่วมกันได้ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง เป็นต้น (Shatteringmusic, 2019)

กลองยาวชาวอีสานเรียกว่า กลองหาง กลองกันโล่ง กลองกันโล่ง และกลองกันตบ มีรูปร่างต่างจากกลองยาวในภาคกลาง คือมีรูปทรงคล้ายครกดินเผาขนาดใหญ่ ลำตัวยาวแต่หางสั้น วงกลองยาวพื้นบ้านดั้งเดิมของอีสานโดยทั่วไปประกอบด้วย กลองใหญ่ 1 ลูก ฉาบ 1 คู่และซ้องโหม่ง ใช้ประโคมในงานมงคลต่าง ๆ และนำหน้าขบวนแห่สร้างความครึกครื้นมีชีวิตชีวาแก่ผู้มาร่วมงาน ระยะเวลาหลังได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับการละเล่นมหรสพพื้นบ้านเช่น การเล่นประกอบการแสดงหมอลำหมู่ ลำเพลิน และเล่นเพลงแบบเดียวกับวงดนตรีลูกทุ่ง โดยเฉพาะในจังหวัดมหาสารคาม มีวงกลองยาวหลายสิบวง เรียกว่า วงกลองยาวประยุกต์หรือกลองยาวยุคใหม่ได้คิดสร้างสรรค์เพิ่มจำนวนกลองให้เหมาะสมกับ

รูปขบวนและฝึกฝนแสดงการรำกลองยาวด้วยท่าพลิกแพลงโลดโผน ต่อตัวคล้ายการเล่นกายกรรมได้อย่างสวยงามแปลกตา (บ้านแสนสุขดอทคอม, 2552)

วงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นวงที่มีประวัติทางวัฒนธรรมต่อเนื่องมาจากจังหวัดมหาสารคามเนื่องจากการอพยพถิ่นฐานของผู้คน เครื่องดนตรีประกอบด้วย พิณและแคนเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองหลัก มีกลองยาวรำมะนาขนาดใหญ่ ฉาบ และฉิ่ง เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ใช้แสดงในงานสำคัญต่างๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานสำคัญทางศาสนาของชุมชน เป็นต้น ในปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม แต่ให้ความสนใจทางวัฒนธรรมตะวันตกในทุก ๆ ด้าน รวมถึงวัฒนธรรมดนตรีด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรี การฟังดนตรี ซึ่งทำให้ดนตรีประจำชาติดั้งเดิมถูกละเลยไป

การสร้างสรรคบทเพลงประกอบแสดงวงกลองยาวประยุกต์ โดยการประพันธ์ทำนองเพลง เพื่อแสดงเอกลักษณ์ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนองเม็ก สะท้อนผ่านตัวโน้ตดนตรี และได้นำจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมา มาประพันธ์สร้างสรรคจังหวะให้มาอยู่ในรูปแบบของการตีกลองยาวประยุกต์ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนา ด้านการประพันธ์เพลงเพื่อวงกลองยาวประยุกต์ เกิดการสร้างองค์ความรู้ในการประพันธ์วงกลองยาวประยุกต์ และจรจรโลงไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปกรรมทางดนตรี จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นจึงนำมาสู่โครงการวิจัยบทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประพันธ์บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อประพันธ์กระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษางานวิจัยนี้ทำให้ได้บทเพลงที่แสดงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และได้มีรูปแบบของกระบวนจังหวะประกอบการแสดง

วงกลองยาวประยุกต์ที่ต่อยอดประยุกต์สะท้อนความเป็นจังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ พัฒนา สืบสานวัฒนธรรมและเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เป็นที่เข้าใจแก่สังคม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง โครงการวิจัยบทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หัวหน้าและสมาชิกวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

โดยการทบทวนวรรณกรรมด้านเอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัย วารสาร แผ่นเพลง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 เครื่องดนตรี

1.3.2 แบบสัมภาษณ์

1.3.3 ตารางบันทึกโน้ต

1.3.4 คอมพิวเตอร์

1.3.5 กล้องบันทึกภาพนิ่ง

1.3.6 กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว

1.3.7 เครื่องบันทึกเสียง

2. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากส่วนที่เป็นเอกสาร แถบบันทึกภาพ แถบบันทึกเสียง บทสัมภาษณ์ เพื่อประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับการประพันธ์เพลงประกอบวงกลองยาวประยุกต์ และการประพันธ์กระสวนจังหวะ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีของคนในชุมชน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การบันทึกบทเพลงสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บันทึกเป็นโน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากลเพื่อแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด แต่ในความเป็นจริงระดับเสียงของเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงกลองยาวประยุกต์อาจมีความคลาดเคลื่อนกับระดับเสียงของดนตรีสากล

นิยามศัพท์เฉพาะ

วงกลองยาวประยุกต์ หมายถึง วงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

เปิง หมายถึง การตีกลองยาวด้วยมือด้านขวา บริเวณตรงกลางของหน้ากลอง ทำให้เกิดเสียงดังกังวาน

เป็ด หมายถึง การตีกลองยาวด้วยมือด้านซ้าย บริเวณขอบกลอง เสียงจะเบากว่าเสียงเปิง

ปะ หมายถึง การตีกลองยาวด้วยมือขวา โดยตีปิดเสียงบริเวณกลางหน้ากลองอย่างแรง

คณะมนุษยศาสตร์

และศึกษาศาสตร์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำราตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเป็นข้อมูลมาเป็นแนวทางในการวิจัยโดยได้กำหนดประเด็นของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การศึกษาภาคสนามทางมานุษยดุริยางควิทยา
2. ประวัติความเป็นมาของกลองยาว
3. แนวคิดเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน
4. แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย
5. ทฤษฎีดนตรีสากล
6. หลักการแต่งเพลงไทย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาภาคสนามทางมานุษยดุริยางควิทยา

มานุษยดุริยางควิทยา ปัญญา รุ่งเรือง (2546) ได้ให้ความหมายคำว่ามานุษยดุริยางควิทยาว่าเป็นคำสมาสและสนธิประสมกันเกิดจากคำในภาษาสันสกฤต 4 คำ คือ มนุษย บวกกับคำว่า วิทยา คำว่า มนุษย หมายถึง การเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตรงกับภาษาบาลีว่า มานุส ส่วนคำว่าดุริยะ ที่ตรงกับภาษาบาลีว่า ดันตรี หรือดนตรี เมื่อนำไปสนธิกับคำว่า องคะ หรือองค์ ที่แปลว่า ส่วนหรือตอน สระอะเมื่อสนธิกับสระอะด้วยกันตามหลักให้ยัดเสียงออกไปเป็นอา จึงได้คำว่าดุริยางค์ นำไปสมาสกับคำว่าวิทยา รวมเป็นมานุษยดุริยางควิทยาแปลรวมความว่าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของมนุษย์

การศึกษาภาคสนาม ปัญญา รุ่งเรือง (2546) กล่าวว่า การศึกษาภาคสนามเป็นหัวใจของการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา เพราะเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษาในดนตรีที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ แล้วก็ที่เกี่ยวข้องในสังคมในปัจจุบันขณะนั้น การศึกษาภาคสนามมีขั้นตอนอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นการนำเสนอผลการศึกษา

- 1.1 ขั้นเตรียมการ ทำได้ 2 กรณีหลักคือ

1.1.1 นักวิจัยเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมในภาคสนามนั้นเป็นระยะเวลาานพอสมควรที่จะรู้ต้นลึกหนาบางในฐานะที่เป็นคนในคนหนึ่ง

1.1.2 การเดินทางไปอยู่ในวัฒนธรรมนั้นเป็นเวลาสั้น ๆ แต่ไปบ่อย ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคยและเก็บข้อมูลเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบถ้วนหรืออาจจะใช้วิธีการขอข้อมูลเพิ่มเติมทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ หรืออื่นๆ

การออกไปศึกษาภาคสนามทางดนตรีและวัฒนธรรมในวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งควรดำเนินการ ดังนี้

การหาข้อมูลเพิ่มเติมเบื้องต้น ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ เรื่องราว สถานภาพ สภาพการต่าง ๆ ของบริเวณที่จะเข้าไปศึกษา จะต้องอาศัยการศึกษาการสำรวจจากทั้งเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนที่จะเข้าสู่การศึกษาก็ควรเขียนเค้าโครงการทำงานแผนการศึกษา เพื่อเสนอขอทุนจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง และก่อนที่นักมานุษยวิทยาคิวทยาจะไปศึกษาภาคสนาม จะต้องตอบคำถามให้ได้เสียก่อนว่าจะต้องการศึกษาเรื่องอะไร ไปศึกษาสถานที่ใด เดินทางอย่างไร ใครคือศูนย์รวมอิทธิพลหรือบุคคลที่ควรไปพบครั้งแรก ผู้ใดเขียนหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาไว้บ้างหรือยัง จะไปศึกษาระยะยาวหรือระยะสั้น จะไปที่ครั้ง ไปเมื่อไร ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบคืออะไร มีวิธีแก้ปัญหาหรือไม่อย่างไร

ศึกษาข้อจำกัดข้อจำกัดในการศึกษาภาคสนามแต่ละที่ไม่เหมือนกันก็จำกัดโดยทั่วไปคือประเด็นเวลาของนักวิจัยกับประเด็นเวลาของผู้ที่อยู่ภาคสนามอาจมีความไม่ตรงกัน แต่ก็ไม่เป็นปัญหาเนื่องจากนักวิจัยสามารถปรับเวลาของตนให้เหมาะกับงานได้นอกจากนี้ผู้ที่มีการประจำอยู่ยาก ก็อาจจะมีปัญหาบ้างแต่อย่างไรก็ตามควรมีการวางแผนการดำเนินการที่เป็นตารางเวลาอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านี้

ข้อจำกัดด้านสถานที่และสภาพการเดินทางการเดินทางไปศึกษาภาคสนามแบบเจาะลึก ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่งนอกจากจะต้องพิจารณาด้านระยะเวลาแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการเดินทางไปสถานที่นั้นๆ อีกด้วย เนื่องจากบางแห่งอาจต้องใช้เวลาหรือเข้าได้ในเวลาจำกัดเนื่องจากสภาพถนนภูมิอากาศ ภูมิประเทศ การเดินทาง ยานพาหนะ ที่มีค่อนข้างจำกัดในการเข้าถึงการเดินทางเพื่อการศึกษาเบื้องต้นจะเป็นการสำรวจพื้นที่เสียก่อนก่อนที่จะดำเนินเดินทางไปแบบศึกษาครั้งใหญ่จริง ๆ และควรเก็บภาพจุดที่เดินทางเพื่อให้ง่ายต่อการเดินทางไปในครั้งต่อไป

ข้อจำกัดด้านการเงิน ผู้วิจัยไม่ว่าจะใช้เงินทุนส่วนตัวหรือได้รับเงินทุนอุดหนุน การวิจัยจากแหล่งใดต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นตามระยะทางสถานที่เวลาที่ตลอดจนค่าใช้จ่ายฉุกเฉินต่างๆ ด้วย จึงควรวางแผนการเดินทางให้ดีศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบุคคลที่สามารถช่วยให้การเดินทาง และการทำวิจัยมีความประหยัด นักวิจัยจะต้องไม่ประมาทในเรื่องการใช้จ่าย

เตรียมตัวให้พร้อมนอกจากศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้ทำการวิจัยจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมทั้งด้านสุขภาพ ด้านเครื่องมือ อาหารการกิน และอื่น ๆ เพื่อให้พร้อมกับการเดินทางและการศึกษาข้อมูล

1.2 ขั้นตอนดำเนินการ เมื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและเตรียมตัวพร้อมแล้วขั้นต่อไปคือการออกเดินทางไปยังสถานที่จริง จะต้องอาศัยความเข้มแข็งความมุ่งมั่นและมีเทคนิควิธีการขั้นตอนและความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ โดยมีเทคนิควิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกตการณ์ สอบถาม การสัมภาษณ์ การศึกษาภาคสนามกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การศึกษาระยะสั้นและการศึกษาระยะยาว ด้วยการศึกษาระยะสั้นจะลงไปในภาคสนามเพียงสั้น ๆ อาจจะ 2-3 วัน เป็นต้น แต่จะเป็นการลงสนามบ่อย ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนจนเป็นที่น่าพอใจและน่าเชื่อถือ ส่วนการศึกษาระยะยาวเป็นการใช้ชีวิตร่วมกับผู้คนในสังคมที่จะต้องการศึกษาไปอยู่ในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคม การศึกษาระยะยาวจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติมากกว่า

1.3 ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อภารกิจการศึกษาในภาคสนามเสร็จสิ้นแล้วได้ข้อมูลตามความต้องการแล้วก็ต้องนำข้อมูลนั้นมาศึกษาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยการตรวจสอบข้อมูลสามารถทำได้หลายวิธี คือ

1.3.1 การวิเคราะห์แบบอุปนัยเป็นการหาข้อสรุปที่ได้จากข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสร้างสมมุติฐานขึ้นมาชั่วคราวก่อนที่จะสรุปจริงเมื่อพิสูจน์แล้ว

1.3.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูลมี 2 แบบคือ แบบใช้ทฤษฎีกับแบบไม่ใช้ทฤษฎี แบบใช้ทฤษฎีจะวิเคราะห์ในแง่การกระทำกิจกรรมความหมายความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสภาพสังคม แบบไม่ใช้ทฤษฎีเป็นการวิเคราะห์โดยใช้สามัญสำนึกความคิดประสบการณ์ของผู้วิจัยเป็นหลัก

1.3.3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นประสบการณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วยการวิเคราะห์ต่าง ๆ คือวิเคราะห์แหล่งที่มาของข้อความหรือเนื้อหานั้น ๆ กระบวนการในการลงความหมายของสาระตัวสาระหรือตัวเนื้อความวิธีการถ่ายทอดสารไปยังผู้อื่นผู้รับสารหรือผู้รับข้อมูลนั้นไว้ และกระบวนการถอดความหมายของสาร

1.4 ขั้นตอนการนำเสนอสามารถนำเสนอได้ 2 แบบใหญ่ ๆ คือ การนำเสนอทางตรงกับการนำเสนอทางอ้อม การนำเสนอทางตรง ได้แก่ การนำเสนอในรูปแบบงานรายงานการวิจัย บทความหนังสือ นิตยสารทางวิชาการ หรืออื่น ๆ ส่วนการนำเสนอทางอ้อมเป็นการนำเสนอที่ต้องอาศัยศิลปะไม่สามารถทำได้ทุกคน เช่น การนำเสนอในรูปแบบเรื่องสั้น นวนิยาย บทเพลง เป็นต้น

2. ประวัติความเป็นมาของกลองยาว

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม (2562) กล่าวว่า กลองยาวได้แบบอย่างมาจากพม่า ในสมัยกรุงธนบุรี หรือต้นกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยที่ไทยกับพม่า กำลังทำสงครามกัน เวลาพักรบ ทหารพม่าก็เล่น "กลองยาว" กันสนุกสนาน ชาวไทยได้เห็นก็จำ แบบอย่าง มาเล่นบ้าง แต่บางประวัติกล่าวว่า กลองยาวของพม่าแบบนี้ มีชาวพม่าพวกหนึ่งนำเข้ามาเล่นในงาน ที่มีกระบวนแห่ เช่น บวชนาค ทอดกฐิน เป็นต้น และนิยมเล่นกันเป็นที่รื่นเริง สนุกสนานในเทศกาล สงกรานต์ และเล่นกันแพร่หลายไปแทบทุกหัวบ้านหัวเมือง วนหนึ่งๆ จะใช้กลองยาวหลายลูกก็ได้ เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงร่วม ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก กรับ โหม่ง เรียกการเล่นชนิดนี้ว่า "เถิดเทิง" หรือ "เทิงกลองยาว" ที่เรียกเช่นนี้เข้าใจว่า เรียกตามเสียงกลองที่ดีและตามรูปลักษณะกลองยาว กลองยาว มีการตั้งชื่อตามลักษณะของกลอง คือ เป็นกลองหน้าเดียวที่มีรูปร่างกลมยาว ตัวกลอง ตอนหน้าใหญ่ใช้ฆ้องหนังตอนกลางเล็กเรียวยาว และตอนปลายหรือฐานกลองบานคล้ายดอกจำปา มีสายสะพายสำหรับสะพายบ่า กลองจัดเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่ชนิดหนึ่งที่มนุษย์คิดค้นได้ในยุคต้น ๆ และพัฒนารูปแบบที่แตกต่างกันออกไปอย่างมากมายเชื่อกันว่า กลองยาว ได้แบบอย่างมาจากพม่าในสมัยกรุงธนบุรีช่วงที่ไทยทำสงครามกับพม่า เวลาพักรบพวกทหารพม่าก็เล่นกลองยาวกันสนุกสนาน คนไทยจึง ได้นำแบบอย่างมาเล่นบ้างจนเป็นที่นิยมแพร่หลายไปตามหมู่บ้าน และมีการประยุกต์ใช้สีลา ทำตี ทำรำเพื่อเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น

ขั้นตอนการทำกลองยาว

1. ตัดไม้ให้ได้ขนาดพอเหมาะ โดยวัดให้เกินขนาดกลองจริงที่เราต้องการออกไปด้านละ 3 นิ้ว เช่นกลองขนาดใหญ่จะเลือกเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30-35 เซนติเมตร และตัดให้ได้ความยาวประมาณ 1 เมตร
2. ใช้ขวานถากเพื่อให้เป็นหุ่นกลองยาวอย่างคร่าวๆ ซึ่งตัวหุ่นนี้จะหนากว่าขนาดกลองจริงประมาณ 1.5 นิ้ว
3. เจาะรูตรงจุดศูนย์กลางกลองทั้งด้านบนและด้านล่าง เจาะลึกด้านละ 50 เซนติเมตร
4. กลึงกลองให้ได้รูปทรงเล็ก ใหญ่ สวยงามตามขนาดที่ต้องการ
5. การเจาะ นำกลองที่ขึ้นรูปกลองยาวแล้วนั้น มาเจาะแต่งภายในให้กว้างทะลุกันระหว่างหน้ากลอง กับขากกลอง ให้เหลือความหนาของผนังกลองรอบ ๆ โดยประมาณ 1 เซนติเมตร แล้วขัดแต่งภายในให้ละเอียดสวยงามด้วยกระดาษทราย
6. เมื่อขัดผิวกลองด้วยกระดาษทรายจนผิวกลองละเอียดแล้วทาสีแล็คเกอร์รองพื้น 1 รอบ ทิ้งให้แห้งแล้วทาทับด้วยยูริเทน 2 รอบ ทิ้งไว้ให้แห้งจะได้ผิวกลองเงางาม
7. การเตรียมหนังหน้ากลอง นำหนังที่ตากแห้งแล้ว ตัดให้ได้รูปพอดีกับหน้ากลอง แล้วนำไปแช่น้ำ 1 คืน จากนั้นนำหนังมาทุบจนนิ่ม ใช้เวลาทุบประมาณ 30 นาที

8. นำหนังมากระยะในการเจาะรูเพื่อร้อยเชือกให้ยึดติดกับตัวกลอง ซึ่งในการเจาะนี้จะกะให้มีระยะห่างกัน 1 นิ้ว จะได้ประมาณ 30 รู (อาจจะมากหรือน้อยกว่านี้ได้) แต่ข้อสำคัญคือจะต้องคำนวณให้รูที่เจาะนั้นเป็นจำนวนเลขคู่ เช่น 28 30 32 เป็นต้น หากเป็นจำนวนคี่ จะทำให้เกิดปัญหาการร้อยเชือกและใช้ไม่ได้

9. การร้อยเชือก นำเชือกร้อยตามรูที่เจาะไว้จากนั้นนำไปซึ่งหน้ากลอง นำเชือกอีกเส้นร้อยจากหน้าที่เจาะรู ดึงลงไปผูกกับช่วงกลางหุ่นกลอง ซึ่งซึ่งหนังรอบหุ่นกลองไว้แล้วดึงเชือกให้ตึงรอบหุ่นกลอง

10. ใช้ของมีคมขุดแต่งหน้ากลอง ควรทำอย่างระมัดระวัง การขุดที่ถูกต้องวิธีนั้น ต้องขุดไปทางทิศเดียวกัน และหลีกเลี่ยงบริเวณที่ติดกับกรอบไม้

11. การทดสอบเสียงกลองหรือการเทียบเสียงกลอง จะทำหลังจากทำหุ่นกลองเสร็จเรียบร้อยแล้ว อุปกรณ์สำคัญในการเทียบเสียงกลองคือ ข้าวติดหน้ากลอง ซึ่งข้าวติดหน้ากลองนี้จะมีประโยชน์ช่วยให้เสียงกลองยาวดังกังวาน ไพเราะน่าฟัง

12. การตกแต่งกลอง ดนตรีเป็นการแสดงออกซึ่งศิลปะอย่างหนึ่ง ฉะนั้นนอกจากจะให้ความไพเราะทางโสตประสาทแล้วยังไม่เป็นการเพียงพอ ศิลปะการตีและความสวยงามเป็นสิ่งสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้นจึงนิยมนำผ้าพื้นบ้านสีสันทนสวยงามมาตัดเป็น "เสื่อ" ให้กับกลองยาว ซึ่งทำให้กลองยาวสวยงามยิ่งขึ้น

วิธีเล่นกลองยาว

ข้าวเหนียวสุก ใช้ติดตรงกลางหน้ากลอง โดยบดผสมขี้เถ้าเพื่อถ่วงเสียง เรียกว่า ติดจำ ผ้าสี หรือใช้ห่มตบแต่งกลองให้สวยงาม สายสะพาย ใช้ผูกกลองไว้คล้องสะพายบ่า ก่อนการเล่นมีการบูชาไหว้ครู โดยจุดธูปเทียนดอกไม้ สুরา และเงิน 12 บาท

1. การเล่นใช้คนทั้งหมด 42 คน คนตีกลอง 10 คน คนตีฆ้อง โหม่ง ฉาบ รำมะนา 6 คน ดนตรีประยุกต์ 2 คน คนรำ 24 คน

2. นั่งล้อมวงติดถ่วง (ติดจำ) เทียบเสียงกลอง (ถ่วงด้วยข้าวเหนียวสุก ต่ำกับขี้เถ้าให้ละเอียดเหนียว)

3. เริ่มเล่นโหม่งตีจังหวะให้สัญญาณขึ้นเพลง เพลงที่เล่นจะมีประมาณ 5 เพลง เพลงม้าย่อง เพลงหรั่งย่าเท้า เพลงแขก เพลงเซ็งกระต๊อบ เพลงเซ็งสวิง

4. ในระหว่างขึ้นเพลง นางรำจะทำการรำรำไปตามเพลงแต่ละชนิด

5. เวลาจบ หัวหน้าที่อยู่หน้าหมุกกลอง เร่งเตือนว่าจะลงกลองเพื่อจบหรือหยุดเล่น

3. แนวคิดเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน

อเนก นาวิกมูล (2521) กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงบทที่ไร้ตำนาน โดยไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้แต่งคนแรก แต่ร้องกันมาตามปาก ด้วยการจดจำ คือสืบทอดกันด้วยความจำโดยไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรแต่บังเอิญหรือไม่ก็ได้ เพลงที่ร้องนั้นติดปาก ติดหูของผู้ที่ฟัง จึงนิยมร้องต่อ ๆ กันมาโดยมีลักษณะดังนี้

- 1) บทเพลงมีความเรียบง่ายในการใช้ถ้อยคำ สำหรับการร้องการเล่น
- 2) เน้นความสนุกสนานบันเทิงเป็นหลักโดยการสอดแทรกคำสองแง่สองง่ามเพื่อความสนุกสนาน
- 3) ผู้แสดงต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบเฉียบพลันในการโต้ตอบกันระหว่างหญิงกับชาย
- 4) เป็นมรดกทางวรรณกรรม
- 5) แสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านได้เด่นชัด
- 6) รูปแบบจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2540) กล่าวว่า การศึกษาการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านอย่างลึกซึ้งมีการดำเนินขั้นตอน คือ

- 1) การสืบหาเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่ จะอยู่ตามชนบท ตามหมู่บ้านที่ยังมีชาวบ้านจดจำเพลงได้
- 2) การบันทึกเพลงพื้นบ้าน ทำได้หลายรูปแบบเช่น บันทึกโดยใช้เทปบันทึกเสียง วีดีโอ เขียน และบันทึกเป็นโน้ตเพลงไว้ ถ่ายภาพนิ่งท่าทางของผู้เล่น และร้องเพลง
- 3) นำเพลงพื้นบ้านที่สืบค้นและบันทึกไว้มาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้หลายรูปแบบ คือ วิเคราะห์เชิงปรัชญา วิเคราะห์ทางคติชนวิทยา วิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา และวิเคราะห์เชิงดนตรี
- 4) ศึกษาเกี่ยวกับเพลงและเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบเพลง ลักษณะการขับร้อง ลีลาทำนองของเพลงพื้นบ้าน บันทึกโน้ตเป็นการขับร้อง ทางรับ เครื่องประกอบจังหวะ ฯลฯ
- 5) การศึกษาเพลงพื้นบ้านสามารถจัดได้ทั้งทางตรง เช่น การจัดการเรียนการสอนและจัดทางอ้อม เช่น การจัดการแสดง จัดรายการเพลงพื้นบ้านผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ฯลฯ

สมจิตร์ กัลป์ยาศิริ (2524) ได้ศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์พบว่า เพลงพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่ใช้คำน้อยแต่มีความหมายมาก เป็นเพลงที่ทำให้เกิดภาพในจิตใจ ใช้ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์ เนื้อหาของเพลงเป็นเพลงเกี่ยวพารานาสี รำพึงถึงคนรัก และกล่าวถึงธรรมชาติ คุณค่าทางด้านจริยศาสตร์ เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมความต้องการทางเพศ การเก็บกตทางเพศ ก้าวร้าว การขัดส่งความผิดให้แก่ผู้อื่น คุณค่าทางด้านสังคมวิทยา ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่แสดงถึงค่านิยม ยึดถือจารีตประเพณี และกล่าวถึงอาชีพต่าง ๆ ในสังคม เช่น ทำนา คล้องช้าง ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวันของหญิงชายในสังคม คุณค่าทางด้านอารมณ์ ให้ความเพลิดเพลินความเบิกบานใจ และเกิดจินตนาการตามเนื้อร้อง คุณค่า

ทางดนตรี เป็นเพลงที่มีจังหวะทำนองช้า โหยหวนและทำนองจังหวะเร็ว มีลักษณะท่วงทำนองที่เป็น การร้องในช่วงเสียงที่แคบ ๆ ใช้บันไดเสียง เพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) ลักษณะการร้องเป็น ลักษณะร้องพลิกแพลง ทำนองการร้องต่างไปบ้างแต่เค้าโครงทำนองจะเหมือนเดิม (Improvisation)

4. แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย

มนตรี ตราโมท (2540) กล่าวถึง หลักการประพันธ์เพลงไทยว่า การแต่งเพลงไทยตามแบบ แผนที่มีมาตั้งแต่โบราณสำหรับผู้รู้จะมีขั้นต้น คือ จะแต่งทวิอัตราจังหวะขึ้นหรือลดอัตราจังหวะลง แต่ การแตงนั้นมักจะหัดแต่งทวิอัตราจังหวะขึ้น เช่น ทำเพลงอัตราจังหวะขึ้นเดี่ยวให้เป็นอัตราจังหวะสอง ชั้น หรือทำเพลงอัตราจังหวะสองชั้นให้เป็นอัตราจังหวะสามชั้น วิธีการแต่งเพลงอัตราจังหวะสองชั้น โดยการเพิ่มความยาวขึ้นอีกเท่าตัว การแตงจะต้องทำให้สิ่งที่มีอยู่แล้วนั้นดีขึ้น สิ่งที่ต้องคำนึงเบื้องต้น ในการแต่งเพลงไทยมีดังนี้

- 1) เพลงที่ต้องการจะแตงนั้นมีจังหวะหน้าทับ
- 2) เสียงสุดท้ายที่ตกปลายจังหวะนั้นเป็นเสียงอะไรบ้าง
- 3) ทำนองเพลงนั้น ๆ ดำเนินอย่างไร มีสำเนียงอย่างไร

ณรงค์ชัย ปิฎกรัชต์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ความรู้ศิลปินแห่งชาติ นายพินิจ ฉายสุวรรณ พบว่า เป็นวิธีที่เกิดขึ้นโดยอิสระ ซึ่งผู้แตงมิได้นำทำนองเพลงหนึ่งเพลงใดของโบราณมาแตงขยายหรือ ตัดทอนลง เป็นการแตงด้วยสติปัญญาความคิด การสร้างจินตนาการให้เป็นไปตามความปรารถนา ความพอใจ การแตงเพลงวิธีนี้มีใช่เป็นการกำหนดขึ้นมาใหม่ แต่เป็นวิธีการนานมาแล้ว เกิดจากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ทำให้เกิดสติปัญญาความคิดความอ่าน อีกประการหนึ่งเกิดจากธรรมชาติที่ช่วยให้ การแตงเพลงบรรลุผล และอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากตัวผู้แตงเอง การเริ่มต้นแตงเพลงผู้แตงต้องมีจุด กำหนด เป็นเป็นเสียงของธรรมชาติหรือเสียงที่เกิดจากวัตถุก็ได้ จัดว่าเป็นจุดเริ่มต้นซึ่งมีความสำคัญ มากต่อการแตงเพลง

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2542) กล่าวว่า ลีลาของผู้ประพันธ์เพลงนั้น รู้จักกันในหมู่นักดนตรีเรียกว่า ทางครู หรือลีลาการประพันธ์เพลงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของครูผู้ประพันธ์เพลงคนใดคนหนึ่ง ดังนั้น ทางครูในดนตรีไทยเปรียบได้กับ ส่วนวนประพันธ์ ในส่วนของงานสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรมนั่นเอง สิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาในเชิงดนตรีของคนไทยในอดีต นอกเหนือจากรูปพรรณของ เครื่องดนตรี การประสมวง เทคนิคการบรรเลงและอื่น ๆ แล้วนั้น ทางของเพลงหรือทางครูนับเป็นภูมิ ปัญญาที่เด่นชัดอีกประการหนึ่ง

5. ทฤษฎีดนตรีสากล

ณัชชา พันธุ์เจริญ (2556) กล่าวว่า การเรียนทฤษฎีดนตรีต้องเรียนควบคู่ไปกับการฟังเสียง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนต้องเอาใจใส่การฝึกฟังเสียงพร้อมกับการเรียนเนื้อหาทฤษฎีดนตรี เพื่อไม่ให้ทฤษฎีดนตรีเป็นเพียงตัวโน้ตบนกระดาษ ผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของทฤษฎีดนตรีเข้ากับการปฏิบัติได้ ณัชชาจึงได้จัดทำตำราทฤษฎีดนตรีซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น เริ่มตั้งแต่เรื่องการบันทึกลงโน้ต จังหวะ บันไดเสียง ชั้นคู่ กุญแจเสียง เพลงและคอร์ด ทั้งนี้ได้รวมเรื่องวิทยาศาสตร์ด้านเสียงไว้เป็นความรู้ และกล่าวถึงเรื่องโมด ซึ่งมีความสำคัญโดยเฉพาะในแง่ประวัติศาสตร์ดนตรี โดยเป็นการนำเสนอจากการประมวลความรู้ และใช้วิจารณ์ญาณ ในการเขียน ตั้งแต่ต้นจนจบ

ศศายุทธ์ ผาผอง (2564) กล่าวว่า ทฤษฎีดนตรีสากลเป็นกลวิธีทางวิชาการและการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการทางดนตรีให้สามารถสื่อสารในภาษาเดียวกัน นั่นคือภาษาดนตรี ได้อย่างสากล ประวัติศาสตร์ของทฤษฎีดนตรีนั้นมีจุดเริ่มต้นจากนักปราชญ์ชาวกรีกโบราณชื่อพีทาโกรัส เพื่อการค้นคว้าทดลองด้านคณิตศาสตร์ของเขา นำมาสู่การสร้างตัวโน้ต บันทึกลงโน้ต ประพันธ์เพลง และวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยนักปราชญ์ คีตกวี นักดนตรี อื่นๆ ต่อมา จนเป็นทฤษฎีที่มีหลากหลายแง่มุม ส่งผลมาถึงปัจจุบัน การเข้าใจในหลักการและกลวิธีของทฤษฎีดนตรีก็จะทำให้สามารถเข้าใจการเรียบเรียงเสียงประสาน และการสร้างสรรค์อื่นๆ ต่อไป

ณัชชา พันธุ์เจริญ (2556) กล่าวว่า เสียงเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่าสวนศาสตร์ เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ เมื่อวัตถุสั่นสะเทือนจะทำให้เกิดการอัดตัวและการขยายตัวของคลื่นเสียง ซึ่งถูกส่งไปยังหู โดยผ่านชั้นบรรยากาศซึ่งเป็นตัวกลาง เสียงที่สูงต่ำดังเบา มีคุณภาพ หรือไม่มีคุณภาพนั้นก็เกิดจากแหล่งกำเนิดเสียง ที่ทำการสั่นสะเทือนให้เสียงมีคุณสมบัติแตกต่างกันไป โดยคุณสมบัติสามารถแยกได้ ดังนี้

1) ระดับเสียง หมายถึงเสียงสูง เสียงต่ำ เราสามารถเปรียบเทียบเสียงสองเสียงได้ว่าเสียงใดสูงกว่า หรือเสียงใดต่ำกว่าโดยการฟัง ถ้าต่างกันมากจะฟังง่ายถ้าต่างเพียงเล็กน้อยจะฟังยากกว่า โดยระดับเสียงจะถูกกำหนดขึ้นจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ หากมีการสั่นสะเทือนมากเสียงก็จะมีระดับสูง หากมีการสั่นสะเทือนน้อยเสียงก็จะมีระดับต่ำกว่า หน่วยวัดความถี่ของเสียงเป็นรอบต่อวินาทีเรียกว่าเฮิรตซ์ (Hertz)

2) ความเข้มเสียง หมายถึง เสียงเบา เสียงดัง ความเข้มเสียงเกิดจากแรงสั่นสะเทือนของวัตถุที่เป็นแหล่งกำเนิด ถ้าวัตถุสั่นสะเทือนมากเสียงก็จะดัง และในทางตรงกันข้าม ถ้าวัตถุสั่นสะเทือนน้อยเสียงก็จะเบา ความเข้มเสียงขึ้นอยู่กับความแรงที่ส่งจากแหล่งกำเนิดเสียงไปยังหู วัดได้จากความกว้างของคลื่นเสียง ยิ่งกว้างยิ่งดัง ยิ่งแคบยิ่งเบา

3) สีสันเสียง หมายถึง เสียงที่มาจากแหล่งกำเนิดเสียงที่ต่างกัน เช่น เสียงเปียโน เสียงพูด เสียงกริ่ง เสียงฟ้าร้อง เป็นต้น คลื่นเสียงที่เกิดจากแหล่งที่มีสีสันเสียงต่างกัน จะมีรูปร่างลักษณะต่างกัน สื่อดนตรี (เครื่องดนตรี) ที่ต่างกัน ก็จะทำให้เกิดสีสันเสียงที่ต่างกัน ตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดของสีสันเสียง คือ พาเชียล (Partials) โดยเป็นการรวมเสียง หลายระดับเสียงเข้าด้วยกันจนกลายเป็นสีสันเสียงที่ต่างกัน

4) คุณภาพเสียง หมายถึง เสียงดีมากหรือน้อย เสียงไพเราะมากหรือไพเราะน้อยซึ่งใช้ความรู้สึกและรสนิยมในการตัดสิน ไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน เสียงโน้ตตัวเดียวกันที่เกิดจากเปียโน 2 ตัว ก็มีคุณภาพเสียงที่ไม่เหมือนกัน แม้จะมีระดับเสียงความเข้มเสียงและสีสันเสียงเหมือนกันทุกประการ

5) ความยาวเสียง เป็นพื้นฐานของดนตรีที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาเสียงแต่ละเสียง ที่เกิดขึ้น ต้องมีระยะเวลาซึ่งกำหนดความยาวความสั้นของเสียง เสียงไม่ว่าจะมีระดับเสียงแน่นอนหรือไม่ ก็ต้องมีความยาวเข้ามาเกี่ยวข้อง ความยาวเสียงเป็นที่มาของจังหวะ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในดนตรีของทุกประเภท ความยาวในที่นี้หมายถึงความเจ็บบของตัวหยุดด้วย เนื่องจากดนตรีเป็นผล ของกระบวนการเกิดเสียง สลับกับความเจ็บบ ไม่ว่าจะเป็เสียง ซึ่งใช้ตัวโน้ตกำกับ หรือเป็ความเจ็บบที่ใช้ตัวหยุดกำกับย่อมต้องมีความยาวหรือระยะเวลาทั้งสิ้น

6) รูปแบบ (Form) คือ การจัดองค์ประกอบของบทเพลงมีแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ปัญญา รุ่งเรือง, 2546)

- Iterative บทเพลงที่มีทำนองสั้นๆทำนองเดียวบรรเลงซ้ำ ๆ กันซึ่งอาจมีความแตกต่างกันบ้างหรือไม่มีเลยก็ได้ A A A A
- Binary บทเพลง 2 ท่อน A B
- Reverting บทเพลง 2 ท่อนที่มีการบรรเลงย้อนท่อนแรก A B A
- Strophic เป็นเพลงที่มีรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว โดยการใช้ทำนองเดียวกันแต่มีเนื้อร้องต่างกัน ประเภทร้อยเนื้อทำนองเดียว
- Progressive บทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นทุกท่อนโดยไม่ย้อนทำนองเดิม A B C D
- Theme and variations บทเพลงที่ใช้ทำนองหนึ่งเป็นหลักและมีการแปรทำนองไปเรื่อย ๆ

6. หลักการแต่งเพลงไทย

ไพรัช มากกาญจนกุล (2528, น.104-110) การที่จะแต่งเพลงให้ไพเราะนั้น ควรจะมีสิ่งประดับ เพื่อให้เพลงไพเราะยิ่งขึ้น โดยมีเทคนิคดังนี้

6.1 คำที่เป็นพยัญชนะเสียงสูง หรือคำที่เป็นวรรณยุกต์ตรี หรือ จัตวา ไม่ควรอยู่ในเสียงต่ำ เพราะอาจทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไปได้

6.2 คำที่เป็นเสียงกลางหรือเสียงต่ำไม่ควรอยู่ในเสียงสูง

6.3 เมื่อแต่งคำร้องและทำนองแล้ว รู้สึกว่ามีความแข็งกระด้างให้ใช้วิธีเกลา ดังนี้

6.3.1 คำที่เป็นวรรณยุกต์เสียงเอกเสียงตรีและเสียงจัตวาให้เกลาขึ้น

ใจ หาย

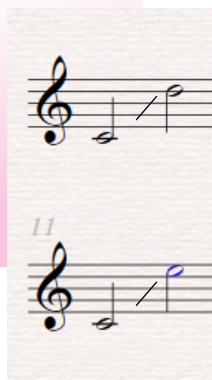
9 กึ่ง ก่า

16 โปี โฟ

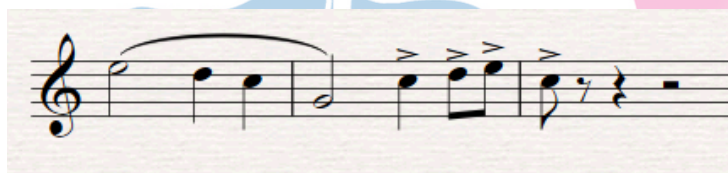
6.3.2 คำที่เป็นเสียงวรรณยุกต์เสียงโทให้เกลาเสียงลง

เอก ราช

6.4 การกำหนดพิภพของเสียง (Range) ให้พอเหมาะกับขีดความสามารถของนักร้อง เพราะถ้า Range กว้างจะร้องยากโดยปกติพิภพขนาของเสียงจะอยู่ระหว่างขั้นคู่ 9 หรืออย่างมากขั้นคู่ 10 ไม่ควรมากกว่านี้ นอกจากแต่งให้นักร้องเฉพาะรายเท่านั้น

6.5 การใช้เครื่องหมายต่าง ๆ เพื่อแสดงอารมณ์ของบทเพลง เช่น เครื่องหมาย Legato แสดงถึงความอ่อนหวาน เครื่องหมาย Marcato (>) แสดงถึงความเข้มแข็ง ตื่นเต้น ฯลฯ

6.6 เน้นจุดประสงค์ บทเพลงแต่ละบทเพลงนั้นจะต้องมีจุดประสงค์ที่เด่นชัด เช่น บทเพลงที่เกี่ยวกับความรักที่ผิดหวัง เวลาเราเขียนเนื้อร้อง เราจะต้องเน้นแต่เรื่องความรักที่ผิดหวังเท่านั้น เราจะเขียนถึงความสดใส ร่าเริงไม่ได้

6.7 มีแรงจูงใจ คนทั่วไปจะติดตามฟังเพลงของเราตลอดจนจบเพลงก็ต่อเมื่อเพลงนั้นเป็นเพลงที่มีแรงจูงใจ คือคนฟังอยากจะฟังว่าเพลงนี้ทั้งเพลงเขาร้องถึงอะไรบ้าง ถ้าหากเพลงนั้นพอขึ้นต้นก็ไม่น่าติดตามแล้ว คนฟังก็จะไม่ยอมติดตามฟังต่อไป

6.8 ผู้ฟังรู้สึกมีส่วนร่วม อันนี้สำคัญมากคือเราจะแต่งเพลงอะไรจึงจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกมีส่วนร่วมด้วย เราอาจจะคำนึงถึงวัยอายุพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ถิ่นที่อยู่ว่า เราจะแต่งเพลงอะไรที่เหมาะสมกับผู้ฟังและเกี่ยวกับผู้ฟังมากที่สุด ถ้าหากเป็นเรื่องของความรักจะเกิดขึ้นได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกชนชั้น ไม่ว่าจะเป็นความรักที่สมหวังหรือผิดหวังก็ตาม ฉะนั้นเพลงที่เกี่ยวกับความรักนั้น จึงมีนักแต่งเพลงนิยมแต่งมากที่สุด

6.9 ตามความนิยมของผู้ฟัง คนเราแปลกอยู่อย่างคือ เบื่อง่ายเมื่อได้ฟังเพลงลักษณะเดียวกันบ่อย ๆ ก็เกิดความเบื่อหน่าย อย่างเช่น เพลงที่เกี่ยวกับความรักนั้น เขาเรียกว่าเพลงน้ำเน่า แต่เมื่อมีเพลงที่ดูต้นให้ภาษาง่าย ๆ ออกมาก็จะได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว เพราะมันแปลกไปจากที่เคยฟังอยู่ทุกวัน ในที่สุดก็เป็นเพลงที่นิยมของผู้ฟังไป

การแต่งเพลง (Composition) การแต่งเพลงนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน แต่โดยสรุปแล้วมีดังต่อไปนี้

1. แต่งทำนองก่อน แล้วค่อยแต่งเนื้อร้องขึ้นทีหลัง การแต่งเพลงโดยวิธีนี้ จะได้บทเพลงที่ไพเราะรื่นหูทั้งทำนองและเนื้อร้องคือฟังดูแล้วเป็นเพลง ไม่ใช่ฟังยังงักก็เหมือนกับอ่านกลอนหรือสวดมนต์ โดยมีหลักการแต่งเพลงดังนี้

1.1 ร่างเค้าโครงของทำนองก่อนว่าจะใช้แบบไหน และเป็นเพลงแบบใด เช่น ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/2 เป็นจังหวะ Swing ฉะนั้น เค้าโครงร่างหรือ Rhythmic ของทำนองจะต้องเป็นแบบฝืนจังหวะ (Syncopation) เช่น

1.2 กำหนดระดับเสียง การที่จะกำหนดระดับเสียงได้นั้นจะต้องรู้ว่าแต่งให้ใครร้องก่อนรวมทั้งขนาดของพิคัดเสียง (Range) ด้วย โดยปกติแล้วจะมีความกว้างไม่เกินคู่ 9 เมเจอร์ หรืออย่างมากก็ไม่เกินคู่ 10 เมเจอร์

1.3 กำหนดรูปร่างหรือลายเส้นของทำนอง (Melodic Curves หรือ Melodic Line) โดยกำหนดว่าทำนองมีรูปร่างเป็นรูปใดหรือนำหลาย ๆ รูปมาผสมกัน

1.4 กำหนดคอร์ดในเพลง พร้อมกับเขียนร่างแนวทำนองอย่างหยาบ ๆ เช่น

1.5 ชัดเกลาตกแต่ทำนองตาม Rhythmic ที่กำหนดไว้ในข้อ 1.1 และ ชัดเกลาการเคลื่อนของทำนองตาม Melodic line ในข้อ 1.3

1.6 ตกแต่งทำนองตามหลักแบบฟอร์มของบทเพลงการเคลื่อนของทำนอง และการเกลาทำนอง

2. แต่งเนื้อร้องขึ้นก่อน แล้วค่อยแต่งทำนองขึ้นทีหลัง การแต่งเพลงโดยวิธีนี้ไม่สู้ดีนัก เพราะจะได้เพลงที่ไม่ค่อยถูกต้องตามแบบฟอร์มของบทเพลง นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการประพันธ์และดนตรีอย่างดีอยู่แล้ว จึงจะทำให้ได้บทเพลงที่ดี แต่อย่างไรก็ดีการแต่งเพลงวิธีนี้ก็เป็นที่นิยมมากที่สุด ในบรรดานักแต่งเพลงของไทยเพลงที่แต่งเนื้อร้องก่อนแล้ว จึงแต่งทำนองเรียกว่า Art Song เพลงไทยที่ดีที่สุดและรู้จักกันมากที่สุดเพลงสยามมานุสติ

3. แต่งทำนองและเนื้อร้องไปพร้อม ๆ กันวิธีนี้ก็เป็นที่นิยมกันไม่น้อย อย่างไรก็ตามวิธีนี้จะได้บทเพลงที่ไพเราะกว่าวิธีที่ 2 และบางทีอาจดีกว่าวิธีที่ 1 ก็ได้ เพราะเมื่อแต่งเนื้อร้องหรือทำนองแล้ว ถ้าเกิดไม่สัมพันธ์กันก็แต่งใหม่ได้ทันที และแก้กันตอนนั้นแต่ข้อเสียคือมักจะแต่งไปตามอารมณ์ จนบางครั้งทำให้ไม่ถูกแบบฟอร์มของบทเพลง หรือไม่ก็ทำให้ไม่ถูกรูปแบบในการประพันธ์บทกลอน

ลักษณะวัด นิมมานรัตนกุล (2550) กล่าวว่า การพัฒนาทำนองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบทเพลงที่บ่งบอกถึงความเป็นเพลงนั้น ๆ ทำนองไม่จำเป็นต้องเป็นประโยคเพลง อาจเป็นรูปแบบของทำนองจังหวะ (Rhythmic Motive) ที่ให้ความสำคัญกับจังหวะเป็นสำคัญของบทเพลง แต่ทั้งหมดก็เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของบทเพลงจำเป็นต้องขยายให้เพลงมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นโดยการพัฒนา

ทำนองในรูปแบบต่าง ๆ ให้เพลงมีสีสัน ชวนติดตามในช่วงเวลาการนำเสนอบทเพลงที่อาจมีระยะเวลา ยาวนานจนทำให้ผู้ฟังเบื่อได้

การซ้ำ (Repetition)

การซ้ำเป็นเทคนิคยอดนิยมที่สามารถพบได้มากที่สุดในเพลงต่าง ๆ การซ้ำเป็นการย้ำแนวคิด โดยเฉพาะส่วนที่สำคัญของบทเพลง และช่วยทำให้เพลงมีความยาวมากขึ้น เทคนิคการซ้ำอาจซ้ำทันที ในประโยคเดียวกันแต่ต้องมีระดับเสียงเดียวกัน ในกรณีที่ซ้ำในภายหลังจะเป็นระดับเสียงเดียวกันหรือ ต่างกันก็ได้ ถ้าอยู่ในระดับเสียงต่างกันต้องมีระยะขึ้นคู่จากโน้ตตัวหนึ่งไปยังโน้ตตัวต่อ ๆ ไปเท่ากัน ด้วย

ห้วงลำดับทำนอง (Sequence)

ห้วงลำดับทำนอง เป็นเทคนิคการซ้ำโดยการซ้ำทันทีแต่อยู่ในระดับเสียงที่แตกต่างกัน การ เกิดซีควนซ์ส่วนใหญ่ จะเกิดขึ้น 2-3 ซีควนซ์ หากมีซีควนซ์มากเกินไปจะทำให้เพลงฟังดูวุ่น

การพลิกกลับ (Inversion)

การพลิกกลับ เป็นการพลิกกลับขึ้นคู่ของทำนองโดยมีลักษณะการเคลื่อนแบบตรงข้าม เช่น ในกรณีที่ทำนองเคลื่อนที่ขึ้นคู่ 3 การพลิกกลับทำนองจะเคลื่อนที่ลงคู่ 3 ทำนองเคลื่อนที่ขึ้นคู่ 2 การ พลิกกลับทำนองจะเคลื่อนที่ลงคู่ 2 ทำนองเคลื่อนที่ลงคู่ 2 การพลิกกลับทำนองจะเคลื่อนที่ขึ้นคู่ 2

การถอยหลัง (Retrograde)

การถอยหลัง เป็นการนำโน้ตของทำนองมาเรียงใหม่ โดยเริ่มจากโน้ตตัวสุดท้าย ไล่ไป ตามลำดับจนถึงโน้ตตัวแรก โดยสามารถรักษารูปแบบจังหวะไว้มากน้อยเท่าใดก็ได้

การแปร (Variation)

การแปร มีลักษณะคล้ายกับการซ้ำแตกต่างที่การซ้ำนั้นเป็นการซ้ำเหมือนกันทั้งหมดแต่การ แปรเป็น การซ้ำแบบพัฒนาโดยการปรับส่วนของเพลงที่แปรได้ เช่น ทำนอง ลักษณะจังหวะ เสียง ประสาน และส่วนประกอบอื่น ๆ แต่ต้องรักษาส่วนใดส่วนหนึ่งไว้ให้เหมือนเดิมหรือคล้ายโครงเดิม

การเลียน (Imitation)

การเลียนเป็นการนำทำนองตั้งแต่ 2 แนวขึ้นไป มาทำการซ้ำโดยแต่ละทำนองจะเกิดขึ้นใน เวลาที่แตกต่างกัน

การปรับโน้ต (Transformation)

การปรับโน้ตมีลักษณะการคลาดเคลื่อนของขึ้นคู่เล็กน้อยแต่โครงสร้างของทำนองยังคงรักษา ไว้

การขยาย (Augmentation)

การขยายเป็นการขยายส่วนลักษณะจังหวะโดยขยายเป็นกี่เท่าก็ได้ตามประสงค์ของ ผู้ประพันธ์เพลงโดยรักษาทำนองเดิมไว้

การย่อ (Diminution)

การย่อ เป็นการย่อส่วนลักษณะจังหวะโดยย่อเป็นก็เท่าก็ได้ตามประสงค์ของผู้ประพันธ์เพลงโดยรักษาทำนองเดิมไว้

การย่อทำนอง (Fragmentation)

การย่อทำนอง เป็นการตัดย่อส่วนของทำนองเพื่อนำไปพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ของเพลงช่วงเชื่อม (Transition)

ช่วงเชื่อม เป็นลักษณะการพัฒนาและขยายเพลงรูปแบบหนึ่งเพราะเป็นการนำวัสดุต่าง ๆ ที่น่าสนใจของแต่ละตอนเพลงนำมาเชื่อมตอนสำคัญ 2 ตอนเพลง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุดแดน สุขเกษม (2542) แตรวงชาวบ้านกับการรับใช้สังคม : กรณีศึกษาคณะถนนมศิลป์ วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ศึกษาถึงพัฒนาการของแตรวงชาวบ้านที่มีปรากฏอยู่ในยุคสำคัญต่าง ๆ และศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปรัชญา รูปแบบ องค์ประกอบของดนตรี ตลอดจนบทบาทในการรับใช้สังคมของแตรวงชาวบ้าน ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ แตรวงชาวบ้านเป็นวงดนตรีที่มีพัฒนาการควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาโดยตลอด นับตั้งแต่ได้มีคณะแตรวงทหารเรือต่างประเทศมาบรรเลงในประเทศไทยเป็นครั้งแรก จวบจนกระทั่งปัจจุบันแตรวงชาวบ้านได้มีจุดเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากอิทธิพลการบรรเลงแบบตะวันตกของแตรวงทหารต่างประเทศ (พ.ศ. 2404 - พ.ศ. 2430)
2. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการก่อตั้งแตรวงทหารเรือและแตรวงทหารบก เนื่องมาจากประกาศการจัดตั้งกองทหารอย่างยุโรป (พ.ศ. 2430 - พ.ศ. 2448)
3. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับปรุง และการสนับสนุนของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าบริพัตรสุขุมพันธ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต (พ.ศ. 2448 - พ.ศ. 2464)
4. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการกระจายตัวของแตรวงทหาร และแตรวงเสือป่าม้าหลวงสู่ประชาชน (พ.ศ. 2464- พ.ศ. 2475)
5. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากผลกระทบทางการเมืองและการปกครอง (พ.ศ. 2475-พ.ศ. 2485)
6. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากภัยสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2485- พ.ศ. 2500)
7. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากวัฒนธรรมเพลงลูกทุ่ง (พ.ศ. 2500- พ.ศ. 2525)

8. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากอิทธิพลทางเทคโนโลยีข่าวสาร และระบบธุรกิจเทปเพลง (พ.ศ 2525- พ.ศ. 2523)

9. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ (พ.ศ 2523- พ.ศ. 2540) ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อิทธิพลทางเทคโนโลยีและข่าวสารต่าง ๆ มีผลต่อพัฒนาการของแตรวง ชาวบ้าน เพราะแตรวงชาวบ้านเป็นวงดนตรีที่มีพัฒนาการอยู่กับชาวบ้านตลอดเวลา แต่สังคมชาวบ้าน กลับมีพัฒนาการเพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นสังคมเมือง อิทธิพลทางเทคโนโลยีและข่าวสาร มีส่วน เร่งในการพัฒนาให้เป็นสังคมเมืองได้เร็วขึ้น ชาวบ้านจึงแสวงหาเครื่องมือเหล่านั้นมาสนับสนุน การขาดตอนทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมชาวบ้านกับสังคมเมืองจึงเกิดขึ้นและกลายเป็นความ ห่างไกลในที่สุด แตรวงชาวบ้านหลายคณะจึงหยุดตัวเองตรงที่ระหว่างวัฒนธรรม โดยปรับเปลี่ยน ตัวเองเข้าสู่ความอยู่รอด สังเกตได้จากการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของแตรวงชาวบ้านคณะต่าง ๆ ใน จังหวัดปทุมธานี ที่มี การปรับเปลี่ยนเพื่อความอยู่รอดกันไปตามแต่ที่จะสามารถกระทำได้

กฤษฎา สุขสำเนียง (2549) หมอลำสี่พันดอน: กรณีศึกษาคณะทองบาง แก้วสุวัน เมืองปากเซ แขวงจำปาศักดิ์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา) สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของหมอลำสี่พันดอน คณะหมอลำทอง บาง บทบาทหน้าที่คณะหมอลำทองบาง ลักษณะทางกายภาพ บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรี ประกอบการแสดงหมอลำสี่พันดอน วิเคราะห์ในเชิงดุริยางควิทยา ผลการศึกษาพบว่า

1. หมอลำทองบางเป็นหมอลำสี่พันดอนเป็นเอกลักษณ์ประจำแขวงจำปาศักดิ์ มีพัฒนาการ มาจากลำโสม หมอลำทองบาง แก้วสุวัน เป็นหมอลำที่ได้รับการถ่ายทอดการแสดงหมอลำ สี่พันดอน มาจากหมอลำกันหาผู้เป็นตา และได้ยึดมาเป็นอาชีพปัจจุบัน

2. หมอลำคณะนี้มีบทบาทหน้าที่ 2 ประการ คือ 1) มีหน้าที่เป็นมหรสพเพื่อความบันเทิงใน งานต่าง ๆ ทั้งงานมงคลและอวมงคล 2) มีหน้าที่เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลและชุมชน

3. เครื่องดนตรีประกอบการแสดง คือ แคน ประเภทแคนแปด นักดนตรีผู้เป่าแคนเรียกว่า หมอลำแคน มีหน้าที่เป่าแคนสอดประสานกับทำนองลำของ หมอลำ นอกจากนั้นยังช่วยขับจังหวะ เพื่อให้หมอลำคิดกลอนลำและมีโอกาสพักเสียงระหว่างลำ แคนแต่ละดวงยังมีหน้าที่ตั้งเสียงแก่หมอลำ ด้วย

4. โครงสร้างของทำนองลำสี่พันดอนแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ทำนองนำเป็นทำนองเฉพาะ ของแคนเป่านำเพื่อเป็นการตั้งเสียงให้แก่หมอลำ 2) ลำเกริ่น เป็นการลำเริ่มต้นของหมอลำลำช่วงสั้น ๆ ประมาณ 3-10 บทสอดประสานกับทำนองของแคน เนื้อหาของกลอนลำจะเป็นการกล่าวนำเพื่อ เชื่อมโยงถึงเนื้อหาในตอนต่อไป และจบด้วยทำนองลำลงจบ 3) ลำเนื้อเรื่อง มีลักษณะทำนองลำและ ทำนองแคนเหมือนกับลำเกริ่นแต่จะมีความยาวมากกว่าและมีเนื้อหากลอนลำขยายความจากลำเกริ่น

4) ล่าลงจบ มีทำนองตอนต้นเหมือนกับลำไกร่นและลำเนื้อเรื่องแต่จะแตกต่างกันที่ทำนองวรรคสุดท้ายของบทเพลง

5. คุณลักษณะทางดนตรี ทำนองเพลงใช้ระบบ 5 เสียง (Pentatonic) ผิวพรรณ (Texture) เป็นแบบ Homophony Drone Harmony ไม่มีการใช้เครื่องประกอบจังหวะ

พรสวรรค์ จันทะวงศ์ (2551) แตรวงชาวบ้าน กรณีศึกษา แตรวงคณะน้อย ตำบลต้นธงชัย อำเภอมือง จังหวัดลำปาง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีชาติพันธุ์วิทยา) สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงดนตรี บทเพลงที่ใช้บรรเลง ตลอดจนการสืบทอดและการดำรงอยู่ของแตรวงคณะน้อย ตำบลต้นธงชัย อำเภอมือง จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า แตรวงคณะน้อย ก่อตั้งโดย นายสมศักดิ์ สิทธิกุล เมื่อ พ.ศ. 2518 ที่รวมวงโดยนักดนตรีที่มีอาชีพหลักอยู่แล้ว นักดนตรีบางคนเคยเป็นทหารหมดดุริยางค์มณฑลทหารบกที่ 32 การฝึกซ้อม และการบรรเลงใช้ทั้งแบบมุขปาฐะและลายลักษณ์ที่เป็นโน้ตตัวเลข ใช้เครื่องดนตรีประเภทแตรและเครื่องจังหวะเป็นหลัก ลีลาการบรรเลงส่วนมากเป็นแนวทำนองเดี่ยว เพลงที่บรรเลงส่วนมากเป็นเพลงสองชั้นแบบฉบับภาคกลาง และเพลงไทยสากลทั้งลูกทุ่งและลูกกรุง การรับงานรับบรรเลงทั้งในงานมงคลและอวมงคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแห่งศพของชาวไทยเชื้อสายจีน สมาชิกในวงดนตรีมักเป็นเครือญาติกันทำให้สืบทอดความรู้จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งได้ไม่ยากนัก และยังถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนโดยการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องบทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประพันธ์บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อกระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยเผยแพร่ผลงานการสร้างสรรค์บทเพลงต่อสาธารณชน ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ กลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และการนำเสนอผลงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มประชากร

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางคศิลป์ จำนวน 4 ท่าน ดังนี้

- 1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วรพจน์ มานะสมปอง คณະมนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านกระสวนจังหวะดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- 1.2 นายกิตติพงษ์ พลลุน โรงเรียนเทศบาล 4 (อมร สะเพียรชัยอุทิศ) อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์ดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- 1.3 นายรัฐศาสตร์ มานิมนต์ โรงเรียนกุดตาตำ (คงฤทธิ์คุรุราษฎร์สามัคคี) อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์ดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- 1.4 นายชัยรัตน์ ไส้สร้าง เจ้าของวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 2.1 เครื่องดนตรี
- 2.2 แบบสัมภาษณ์
- 2.3 แบบสอบถาม
- 2.4 ตารางบันทึกโน้ต
- 2.5 กล้องบันทึกภาพนิ่ง
- 2.6 กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว
- 2.7 เครื่องบันทึกเสียง
- 2.8 คอมพิวเตอร์

3. วิธีดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงภาคสนามหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา การสัมภาษณ์ และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ศึกษาการประพันธ์ทำนองเพลงของนักประพันธ์ในอดีตที่ผ่านมา และศึกษาแนวทางการในการประพันธ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การหาข้อมูล

- 3.1.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม
- 3.1.2 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และข้อมูลจากแหล่ง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.1.3 การประสานงานกับกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูล
- 3.1.4 การประพันธ์บทเพลงและกระสวนจังหวะ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

- 3.2.1 การเก็บพื้นที่จากการลงภาคสนาม
- 3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์
- 3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง
- 3.2.4 การเก็บรวบรวมจากแถบบันทึกภาพ

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.3 ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดระบบข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลเอกสาร บทสัมภาษณ์ แลบบันทึกภาพ แลบบันทึกเสียง ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ข้อมูลเกี่ยวกับการประพันธ์เพลงและกระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ จากนั้นได้ดำเนินการประพันธ์ทำนองเพลงแกระบวนจังหวะ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์พื้นบ้านอีสาน โดยได้ตรวจสอบความถูกต้องของบทลำนำและทำนองเพลง ดังนี้

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วรพจน์ มานะสมปอง
- 2) นายกิตติพงษ์ พลลุน
- 3) นายรัฐศาสตร์ มานิมนต์
- 4) นายชัยรัตน์ ไสสระรัง

การประพันธ์ทำนองเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์

ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติหมู่บ้าน สภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ และสัมภาษณ์เจ้าของวงกลองยาวประยุกต์ เพื่อนำข้อมูลมาประพันธ์ทำนองเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ โดยใช้ทฤษฎีดนตรีไทยและหลักการประพันธ์เพลงไทย การประพันธ์เพลงพื้นบ้านอีสาน มาเป็นแนวทางในการประพันธ์ทำนองเพลง เพื่อถ่ายทอดให้เกิดจินตนาการและสื่อถึงอัตลักษณ์ของหมู่บ้าน หลังจากที่ได้ประพันธ์ทำนองเพลงแล้ว ผู้วิจัยได้เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์พื้นบ้านอีสาน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

การประพันธ์กระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์

ผู้วิจัยได้ศึกษาการตีกลองยาวดั้งเดิมของวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และศึกษาการตีโหมซึ่งเป็นเอกลักษณ์เด่นของกระบวนจังหวะของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำข้อมูลมาประพันธ์เป็นกระบวนจังหวะของวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา หลังจากที่ได้ประพันธ์ทำนองเพลงแล้ว ผู้วิจัยได้เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์พื้นบ้านอีสาน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากแหล่งข้อมูลด้านเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และข้อมูลจากภาคสนามมาวิเคราะห์ในประเด็น การประพันธ์ทำนองเพลงวงกลองยาวประยุกต์ และการประพันธ์กระสวนจังหวะวงกลองยาวประยุกต์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์งานประพันธ์

5. การสรุปและการนำเสนอ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล มาสรุปผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการบันทึกเป็นโน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากลมาบรรยายวิเคราะห์แบบพรรณนา นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเอกสารทางวิชาการ และการจัดการแสดงดนตรี

คณะมนุษยศาสตร์

และศึกษาศาสตร์

บทที่ 4

ผลงานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์บทเพลงประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นงานสร้างสรรค์บทเพลงพื้นบ้านอีสานประกอบวงกลองยาวประยุกต์ โดยมีการนำทำนองโดยที่พัฒาเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนอง มีเบสเป็นเครื่องกำกับทำนอง มีกลองยาว รำมะนา ฉาบและฉิ่ง เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ซึ่งการสร้างสรรค์ทำนองเพลงเป็นการถ่ายทอดสภาพแวดล้อมทั่วไปของหมู่บ้านหนองเม็ก ที่มีอัตลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดเรื่องราววัฒนธรรมของคนในชุมชนผ่านตัวโน้ตได้ทำนองดังนี้

บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์บ้านหนองเม็ก

บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์บ้านหนองเม็ก

ศศิพงศ์ วงศ์ษา

The musical score is written for a traditional Thai ensemble with modern adaptations. It consists of six staves: Pitch (พิม), Bass (เบส), Long Drum (กลองยาว), Ramanana (รำมะนา), Large Gong (ฉาบใหญ่), and Small Gong (ฉิ่ง). The tempo is marked as quarter note = 70. The score is divided into measures, with a 'ท่อน 1' (Section 1) label at the beginning of each staff. The notation includes various rhythmic values and accidentals, such as sharps and naturals, indicating the specific notes and rhythms for each instrument.

Copyright © 2022

ภาพที่ 4.1 โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 1

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

2

Figure 4.2 shows a musical score for a 2-measure phrase. The score is written for a pentatonic scale and includes staves for Pitch (พิณ), Bass (เบส), Long Gong (กลองยาว), Small Gong (ระฆังนา), Large Gong (ฉาบใหญ่), Medium Gong (ฉาบกลาง), and Gong (ฉิ่ง). The music is in a 2-measure phrase with a first ending and a second ending labeled 'ท่อน 2'.

ภาพที่ 4.2 โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 2

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

3

Figure 4.3 shows a musical score for a 3-measure phrase. The score is written for a pentatonic scale and includes staves for Pitch (พิณ), Bass (เบส), Long Gong (กลองยาว), Small Gong (ระฆังนา), Large Gong (ฉาบใหญ่), Medium Gong (ฉาบกลาง), and Gong (ฉิ่ง). The music is in a 3-measure phrase.

ภาพที่ 4.3 โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 3

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

4

Figure 4.4 shows a musical score for measures 26 to 34. The score is arranged in a grand staff with seven parts: Flute (ฟีน), Bass (เบส), Gong (กลองยาว), Rhythm (รึมนะนา), Large Drum (ฉาบใหญ่), Middle Drum (ฉาบกลาง), and Cymbal (ฉิ่ง). The Flute part has a first ending (1.) and a second ending (2.), both labeled 'ท่อน 3'. The other parts follow a similar structure with repeat signs and 'ท่อน 3' labels.

ภาพที่ 4.4 โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 4

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

5

Figure 4.5 shows a musical score for measures 35 to 44. The score is arranged in a grand staff with seven parts: Flute (ฟีน), Bass (เบส), Gong (กลองยาว), Rhythm (รึมนะนา), Large Drum (ฉาบใหญ่), Middle Drum (ฉาบกลาง), and Cymbal (ฉิ่ง). The Flute part has a first ending (1.) and a second ending (2.), both labeled 'ท่อน 3'. The other parts follow a similar structure with repeat signs and 'ท่อน 3' labels.

ภาพที่ 4.5 โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 5

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

6

ภาพที่ 4.6 โน้ตเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์ 6

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

บทวิเคราะห์งานประพันธ์บทเพลงสร้างสรรค์ประกอบวงกลองยาวประยุกต์

จากการสังเกตการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชน และสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนองเม็ก ผู้วิจัยได้ประพันธ์ทำนองประกอบด้วยทั้งหมด 3 ท่อน ซึ่งถ่ายทอดทำนองโดยใช้เครื่องดนตรีพิณอีสาน ใช้โน้ตสากลในการบันทึกเสียงดนตรี

ท่อนที่ 1 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 1 – 14 ผู้วิจัยประพันธ์โดยสื่อความถึงการมีวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก เป็นวงดนตรีที่ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินบันเทิงใจของคนในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ พิธีเปิดสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน สิ่งที่ขาดไม่ได้ของคนในหมู่บ้านคือการฟ้อนรำประกอบวงดนตรี คือเมื่อมีดนตรีที่สนุกสนานขึ้นมาจะพบการฟ้อนรำเสมอ

ท่อนที่ 2 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 15 – 30 ผู้วิจัยประพันธ์โดยสื่อความถึงการใช้ชีวิตประจำวัน การดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายของคนในหมู่บ้านหนองเม็ก ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้านการทำไร่ ทำนา และพรรณนาถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน มีการจับปลามาประกอบอาหาร ความอุดมสมบูรณ์ของไร่นาหมู่บ้าน

ท่อนที่ 3 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 31 – 44 ผู้วิจัยประพันธ์โดยสื่อความถึงการทำบุญของพุทธศาสนิกชนในชุมชน การทำบุญตามวันสำคัญต่าง ๆ ของศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ที่มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้านหนองเม็ก

บันไดเสียงเพนทาโทนิค แต่มีโน้ตนอกบันไดเสียงเพื่อเพิ่มเอกลักษณ์ของหมู่บ้านคือโน้ตเอฟชาร์ป (F#) (ภาพที่ 1) การเคลื่อนที่ของทำนองในรูปแบบทิศทางขึ้นแล้วลง

ภาพที่ 4.7 แสดงโน้ตนอกบันไดเสียงโน้ตเอฟชาร์ป (F#)

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

2. กระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์

กระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ประพันธ์กระสวนจังหวะโดยใช้กลองยาว และรำมะนา เป็นเครื่องดนตรีดำเนินกระสวนจังหวะ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้บันทึกกระสวนจังหวะ โดยกำหนดเสียงเฉพาะเครื่องดนตรีกลองยาว และรำมะนา ตามเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้านให้อยู่บนบรรทัด 5 เส้น ผู้วิจัยได้ประพันธ์กระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผ่านตัวโน้ตได้กระสวนจังหวะดังนี้

กระสวนจังหวะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์บ้านหนองเม็ก

Copyright © 2022

ภาพที่ 4.8 กระสวนจังหวะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์ 1

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

2

Musical score for Figure 4.9, measures 12-21. The score consists of five staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. A double bar line is present after measure 15.

ภาพที่ 4.9 กระสวนจังหวะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์ 2

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

3

Musical score for Figure 4.10, measures 22-31. The score consists of five staves. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat. The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. A double bar line is present after measure 25. Triplet markings are visible in measures 26, 27, 28, and 29.

ภาพที่ 4.10 กระสวนจังหวะประกอบการแสดงกลองยาวประยุกต์ 3

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

การบันทึกเป็นโน้ตดนตรีสากล ผู้วิจัยได้กำหนดเสียงเฉพาะเครื่องดนตรีกลองยาว และ รำมะนา ตามเสียงพื้นบ้านบนบรรทัด 5 เส้น ดังนี้

การตีเสียงเป็ด ผู้วิจัยได้กำหนดให้โน้ตที่อยู่ในช่องที่ 3 ของบรรทัด 5 เส้นต้องเป็นหัวกากบาท เป็นเสียงเป็ด โดยใช้มือซ้ายตีปิดเสียง บริเวณขอบหนังหน้ากลองด้านบน

ภาพที่ 4.11 การตีเสียงเป็ด
ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

การตีเสียงเปิง ผู้วิจัยได้กำหนดให้กำหนดให้โน้ตที่อยู่ในช่องที่ 2 ของบรรทัด 5 เส้น เป็นเสียง เปิง โดยใช้มือขวาตีเปิดเสียงบริเวณกลางหน้ากลอง

ภาพที่ 4.12 การตีเสียงเปิง
ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

การตีเสียงปะ ผู้วิจัยได้กำหนดให้กำหนดให้โน้ตที่อยู่ในช่องที่ 4 ของบรรทัด 5 เส้นต้องเป็น หัวกากบาท เป็นเสียงปะ โดยใช้มือขวาตีปิดเสียงบริเวณกลางหน้ากลองอย่างแรง

ภาพที่ 4.13 การตีเสียงปะ
ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

บทวิเคราะห์งานประพันธ์กระสวนจังหวะ

ผู้วิจัยได้ประพันธ์กระสวนจังหวะประกอบด้วยทั้งหมด 5 รูปแบบ ซึ่งถ่ายทอดกระสวนจังหวะโดยใช้เครื่องดนตรีกลองยาว และรำมะนา ใช้โน้ตสากลในการบันทึกเสียงดนตรี โดยสื่อความหมายให้เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบที่ 1 ท่อนขึ้น ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 1 – 4 ห้องที่ 1 เป็นการรัวกลอง ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก เพื่อเปิดการแสดง และห้องที่ 2 – 4 เป็นการตีย่าจังหวะเพื่อจะเข้าจังหวะในรูปแบบที่ 2

ภาพที่ 4.14 กระสวนจังหวะรูปแบบที่ 1

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

สามารถเขียนเป็นโน้ตไทยได้ดังนี้

กลองยาว

- รัว --	- เปิง-เปิง	----	- เปิง-เปิง	----	- เปิง-เปิง	- เปิง-เปิง	- เปิง-เปิง
สองมือ	- ข - ข	----	- ข - ข	----	- ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

รำมะนา

- รัว --	- เปิง-เปิง	----	- เปิง-เปิง	----	- เปิง-เปิง	- เปิง-เปิง	- เปิง-เปิง
สองมือ	- ข - ข	----	- ข - ข	----	- ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

ฉาบใหญ่

- รั้ว --	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ	-ฉาบ-ฉาบ	-ฉาบ-ฉาบ
-----------	----------	------	----------	------	----------	----------	----------

ฉาบเล็ก

- รั้ว --	-แฉ-แฉ	----	-แฉ-แฉ	----	-แฉ-แฉ	-แฉ-แฉ	-แฉ-แฉ
-----------	--------	------	--------	------	--------	--------	--------

ฉิ่ง

- รั้ว --	----	----	----	----	----	----	----
-----------	------	------	------	------	------	------	------

รูปแบบที่ 2 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 5 – 8 เป็นการตีในรูปแบบรำโทนโคราช

The image shows a musical score for a Thai ensemble. It consists of five staves. The top two staves are for the 'ฉาบใหญ่' (large gong) and 'ฉาบเล็ก' (small gong), with notes marked with 'x' and '7'. The bottom three staves are for the 'ฉิ่ง' (small gong), with notes marked with '7'. The score is written in a traditional Thai musical notation style.

ภาพที่ 4.15 กระสวนจังหวะรูปแบบที่ 2

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

สามารถเขียนเป็นโน้ตไทยได้ดังนี้

กลองยาว

--- ปี่ะ	-เปิง-เปิง	--- ปี่ะ	-เปิง-เปิง	--- ปี่ะ	-เปิง-ปี่ะ	-เปิง-ปี่ะ	-เปิง-เปิง
--- ซ	- ข - ข	--- ซ	- ข - ข	--- ซ	- ข - ซ	- ข - ซ	- ข - ข

รำมะนา

--- เป็ด	-เปิง-เปิง	--- เป็ด	-เปิง-เปิง	--- เป็ด	-เปิง-เปิง	-เปิง-เปิง	-เปิง-เปิง
--- ข	- ข - ข	--- ข	- ข - ข	--- ข	- ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

ฉาบใหญ่

----	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ	----	- ฉาบ --	- ฉาบ --	-ฉาบ-ฉาบ
------	----------	------	----------	------	----------	----------	----------

ฉาบเล็ก

----	-แฉะ-แฉะ	----	-แฉะ-แฉะ	----	- แฉะ --	- แฉะ --	-แฉะ-แฉะ
------	----------	------	----------	------	----------	----------	----------

ฉิ่ง

-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง	-ฉิ่ง-ฉิ่ง
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

รูปแบบที่ 3 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 9 – 16 เป็นการตีในรูปแบบซัดกลาง

The image shows a musical score for Ramanana, consisting of five staves. The notation includes rhythmic patterns with stems and beams, and a triplet of three notes in the third measure of the first system. The score is divided into two systems, with the second system starting at measure 12. The background features a faint watermark of a person playing a ramanana instrument.

ภาพที่ 4.16 กระสวนจังหวะรูปแบบที่ 3

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565.

สามารถเขียนโน้ตไทยได้ดังนี้

กลองยาว

- เปิงเปิงเปิง	-เปิง-เปิง	- เปิง --	-เปิง-เปิง	--- เปิง	เป็ดเปิง-เปิง	--- เปิง	เป็ดเปิง-เปิง
- ข ซ ข	- ข - ข	- ข --	- ข - ข	--- ข	ซ ข - ข	--- ข	ซ ข - ข

--- เปิง	เป็ดเปิง-เปิง	-เปิง-เปิง	- เปิง - ป๊ะ
--- ข	ซ ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

รำมะนา

- เปิงเปิงเปิง	-เปิง-เปิง	- เปิง --	-เปิง-เปิง	--- เปิง	-เปิง-เปิง	--- เปิง	-เปิง-เปิง
- ข ซ ข	- ข - ข	- ข --	- ข - ข	--- ข	- ข - ข	--- ข	- ข - ข

--- เปิง	-เปิง-เปิง	-เปิง-เปิง	-เปิง-ป๊ะ
--- ข	- ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

ฉาบใหญ่

----	---ฉาบ	- ฉาบ --	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ
------	--------	----------	----------	------	----------	------	----------

----	-ฉาบ-ฉาบ	-ฉาบ-ฉาบ	-ฉาบ-ฉาบ
------	----------	----------	----------

ฉาบเล็ก

----	---แฉ	- แฉ --	-แฉ-แฉ	----	-แฉ-แฉ	----	-แฉ-แฉ
------	-------	---------	--------	------	--------	------	--------

----	-แฉ-แฉ	-แฉ-แฉ	-แฉ-แฉ
------	--------	--------	--------

ฉิ่ง

-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ
-----------	-----------	-----------	-----------

รูปแบบที่ 4 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 17 – 24 เป็นการตีในรูปแบบรานางกระด้าง

ภาพที่ 4.17 กระสวนจังหวะรูปแบบที่ 4

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565

สามารถเขียนโน้ตไทยได้ดังนี้

กลองยาว

-- เปีงเปีง	- เปีด-เปีง	- เปีดเปีงเปีง	- เปีด-เปีง
-- ข ข	- ข - ข	- ข ข ข	- ข - ข

รำมะนา

--- เปีง	- เปีด-เปีง	- เปีด-เปีง	- เปีด-เปีง
--- ข	- ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

ฉาบใหญ่

----	--- ฉาบ	--- ฉาบ	--- ฉาบ
------	---------	---------	---------

ฉาบเล็ก

----	--- แฉ	--- แฉ	--- แฉ
------	--------	--------	--------

ฉิ่ง

-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ
-----------	-----------	-----------	-----------

รูปแบบที่ 5 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 25 -31 เป็นการตีในรูปแบบจังหวะชัดจบ

ภาพที่ 4.18 กระสวนจังหวะรูปแบบที่ 5

ที่มา: ศศิพงศ์ วงศ์ษา, 2565

สามารถเขียนโน้ตไทยได้ดังนี้

กลองยาว

- เปิงเปิงเปิง	-เปิง-เปิง	- เปิง - -	-เปิง-เปิง	--- เปิง	เป็ดเปิง-เปิง	--- เปิง	เป็ดเปิง-เปิง
- ข ซ ข	- ข - ข	- ข - -	- ข - ข	--- ข	ซ ข - ข	--- ข	ซ ข - ข

--- เปิง	เป็ดเปิง-เปิง	-เปิง-เปิง	- เปิง - ป๊ะ
--- ข	ซ ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

รำมะนา

- เปิงเปิงเปิง	-เปิง-เปิง	- เปิง - -	-เปิง-เปิง	--- เปิง	-เปิง-เปิง	--- เปิง	-เปิง-เปิง
- ข ซ ข	- ข - ข	- ข - -	- ข - ข	--- ข	- ข - ข	--- ข	- ข - ข

--- เปิง	-เปิง-เปิง	-เปิง-เปิง	-เปิง-ป๊ะ
--- ข	- ข - ข	- ข - ข	- ข - ข

ฉาบใหญ่

----	---ฉาบ	- ฉาบ --	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ	----	-ฉาบ-ฉาบ
------	--------	----------	----------	------	----------	------	----------

----	-ฉาบ-ฉาบ	-ฉาบ-ฉาบ	-ฉาบ-ฉาบ
------	----------	----------	----------

ฉาบเล็ก

----	---แฉ	- แฉ --	-แฉ-แฉ	----	-แฉ-แฉ	----	-แฉ-แฉ
------	-------	---------	--------	------	--------	------	--------

----	-แฉ-แฉ	-แฉ-แฉ	-แฉ-แฉ
------	--------	--------	--------

ฉิ่ง

-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ	-ฉิ่ง-ฉับ
-----------	-----------	-----------	-----------

คณะมนุษยศาสตร์

และศึกษาศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค้บทเพลงประกอบวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” มีข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประพันธ์บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และเพื่อประพันธ์กระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้บทเพลงที่แสดงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของหมู่บ้านหนองเม็ก ตำบลด่านช้าง อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และได้มีรูปแบบของกระบวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ที่ต่อยอดประยุกต์สะท้อนความเป็นจังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ พัฒนา สืบสานวัฒนธรรม และเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมให้เป็นที่เข้าใจแก่สังคม

1. ประพันธ์บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

บทเพลงประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสังเกตการใช้ชีวิตของผู้คนในชุมชน และสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนองเม็ก ซึ่งถ่ายทอดทำนองโดยใช้เครื่องดนตรีพิณอีสาน ใช้โน้ตสากลในการบันทึกเสียงดนตรี ผู้วิจัยได้ประพันธ์ทำนองประกอบด้วยทั้งหมด 3 ท่อน มีจำนวนห้องเพลงทั้งสิ้น 44 ห้องเพลง ประกอบด้วย

ท่อนที่ 1 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 1 – 14 ผู้วิจัยประพันธ์โดยสื่อความถึงการมีวงกลองยาวประยุกต์ของหมู่บ้านหนองเม็ก เป็นวงดนตรีที่ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินบันเทิงใจของคนในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะป็นงานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ พิธีเปิดสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน สิ่งที่เขาทำไม่ได้ของ

คนในหมู่บ้านคือการฟ้อนรำประกอบวงดนตรี คือเมื่อมีดนตรีที่สนุกสนานขึ้นมาจะพบการฟ้อนรำเสมอ

ท่อนที่ 2 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 15 – 30 ผู้วิจัยประพันธ์โดยสื่อความถึงการใช้ชีวิตประจำวัน การดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายของคนในหมู่บ้านหนองเม็ก ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้านการทำไร่ ทำนา และพรรณนาถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน มีการจับปลาประกอบอาหาร ความอุดมสมบูรณ์ของไร่นาหมู่บ้าน

ท่อนที่ 3 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 15 – 44 ผู้วิจัยประพันธ์โดยสื่อความถึงการทำบุญของพุทธศาสนิกชนในชุมชน การทำบุญตามวันสำคัญต่าง ๆ ของศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ที่มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในหมู่บ้านหนองเม็ก

บันไดเสียงเพนทาโทนิค แต่มีโน้ตนอกบันไดเสียงเพื่อเพิ่มเอกลักษณ์ของหมู่บ้านคือ โน้ตเอฟชาร์ป (F#) มีการเคลื่อนที่ของทำนองในรูปแบบทิศทางขึ้นแล้วลง

2. ประพันธ์กระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

กระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ประพันธ์กระสวนจังหวะโดยใช้กลองยาว และรำมะนา เป็นเครื่องดนตรีดำเนินกระสวนจังหวะ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้บันทึกกระสวนจังหวะ โดยกำหนดเสียงเฉพาะเครื่องดนตรีกลองยาว และรำมะนา ตามเสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้านให้อยู่บนบรรทัด 5 เส้น ผู้วิจัยได้ประพันธ์กระสวนจังหวะประกอบการแสดงวงกลองยาวประยุกต์ ของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอ บัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผ่านตัวโน้ตได้กระสวนจังหวะ ได้จำนวนห้องเพลงทั้งสิ้น 31 ห้องเพลง มีรูปแบบกระสวนจังหวะทั้งหมด 5 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 ท่อนขึ้น ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 1 – 4 ห้องที่ 1 เป็นการรัวกลอง ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก เพื่อเปิดการแสดง

รูปแบบที่ 2 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 5 – 8 เป็นการตีในรูปแบบรำโทนโคราช

รูปแบบที่ 3 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 9 – 16 เป็นการตีในรูปแบบซัดกลาง

รูปแบบที่ 4 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 17 – 24 เป็นการตีในรูปแบบรำนางกระดัง

รูปแบบที่ 5 ตั้งแต่ห้องเพลงที่ 25 –31 เป็นการตีในรูปแบบจังหวะชัดจบ การบันทึกเป็นโน้ตดนตรีสากล ผู้วิจัยได้กำหนดเสียงเฉพาะเครื่องดนตรีกลองยาว และ รำมะนา ตามเสียงพื้นบ้านบนบรรทัด 5 เส้น ดังนี้

การตีเสียงเป็ด ผู้วิจัยได้กำหนดให้โน้ตที่อยู่ในช่องที่ 3 ของบรรทัด 5 เส้นต้องเป็นหัว กากบาท เป็นเสียงเป็ด โดยใช้มือซ้ายตีปิดเสียง บริเวณขอบหนังหน้ากลองด้านบน

การตีเสียงเปิง ผู้วิจัยได้กำหนดให้กำหนดให้โน้ตที่อยู่ในช่องที่ 2 ของบรรทัด 5 เส้น เป็นเสียงเปิง โดยใช้มือขวาตีเปิดเสียงบริเวณกลางหน้ากลอง

การตีเสียงปะ ผู้วิจัยได้กำหนดให้กำหนดให้โน้ตที่อยู่ในช่องที่ 4 ของบรรทัด 5 เส้นต้อง เป็นหัวกากบาท เป็นเสียงปะ โดยใช้มือขวาตีปิดเสียงบริเวณกลางหน้ากลองอย่างแรง

อภิปรายผล

การสร้างสรรคบทเพลงประกอบแสดงวงกลองยาวประยุกต์ โดยการประพันธ์ทำนองเพลง เพื่อแสดงเอกลักษณ์ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหนองเม็ก สะท้อนผ่าน ตัวโน้ตดนตรี และได้นำจังหวะที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมา มาประพันธ์สร้างสรรค์จังหวะ ให้มาอยู่ในรูปแบบของการตีกลองยาวประยุกต์ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนา ด้านการประพันธ์เพลงเพื่อวงกลองยาวประยุกต์ เกิดการสร้างองค์ความรู้ในการประพันธ์วงกลองยาว ประยุกต์ และจรรโลงไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปกรรมทางดนตรี ผลงานการสร้างสรรคบทเพลงที่จะวนกลับมา สร้างรายได้และแรงบันดาลใจให้เยาวชนในท้องถิ่นสืบสานภูมิปัญญาดนตรีดั้งเดิมให้คงอยู่สืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การแสดงวงกลองยาวประยุกต์ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเด่นของของหมู่บ้านหนองเม็ก อำเภอ บัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา นั้น ยังมีวัฒนธรรมอีกอย่างที่ที่น่าสนใจในตำบลใกล้เคียงที่สามารถต่อยอดได้ คือ รำวงคองก้า ของตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งถ้านำมาผสมผสานกับการ

แสดงกลองยาวประยุกต์ เพื่อเป็นการนำสิ่งที่มีอยู่ในทั้งสองตำบลที่ใกล้กันมาต่อยอด เช่นการนำมาแสดงร่วมกัน หรือ ประพันธ์เพลงให้สอดคล้องกับทำราของการร่ววงคองก้า เป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้ชุมชนต่อยอดเชิงพาณิชย์สร้างรายได้ให้กับชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2540). *พื้นฐานมานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤษฎา สุขสำเนียง. (2549). *หมอลำสี่พันดอน : กรณีศึกษาคณะทองบาง แก้วสุวัน เมืองปากเซ แขวงจำปาศักดิ์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คทายุทธ์ ผาผิง. (2564). *การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง การเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงสมัยนิยมสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม*. นครราชสีมา: วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา.
- คาร มณีสิงห์. (2564). *ประวัติหมู่บ้าน*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2565, จาก https://www.c-buayai.com/buayai/frontend/index.php?r=site%2Fbuayai&com_id=158
- จังหวัดนครราชสีมา. (2563). *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนครราชสีมา*. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2565, จาก <https://www2.nakhonratchasima.go.th/content/general>.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2542). *ลัทธินิยมว่าด้วยดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง.
- ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์. (2552). *องค์ความรู้ศิลปินแห่งชาติ : นายพิณิจ ฉายสุวรรณ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. (2552). *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์ (1991).
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2556). *ทฤษฎีดนตรีสากล*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บ้านแสนสุข. (2552). *วงกลองยาวอีสานของมหาสารคาม*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2565, จาก <http://www.bansansuk.com/krungsri/วงกลองยาวของมหาสารคาม.html>.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *หลักวิชามานุษยดุริยางควิทยา*. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาพื้นฐานวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา. ม.ป.ท.
- พรสวรรค์ จันทะวงศ์. (2551). *ตรวจชาวบ้าน :กรณีศึกษา ตรวจคณะน้อย ตำบลต้นธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพรัช มากกาญจนกุล. (2528). *หลักการแต่งเพลง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: นีลนาราการพิมพ์.
- มธุริน เริ่มรุ่งน. (2550). *ดนตรีไทยร่วมสมัย : กรณีศึกษาวงกอไผ่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนตรี ตราโมท. (2540). *ดุริยางคศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: ศิลปสนองการพิมพ์.
- ลักษณะวัต นิมมานรตนกุล. (2550). *หลักการประพันธ์เพลง*. นนทบุรี: P.P.S. ONE STOP PARTNERSHIP.
- เลอพงศ์ กัณหา. (2554). *เพลงพื้นบ้าน: กรณีศึกษาเพลงรำวงพื้นบ้านดอนคา ตำบลดอนคา อำเภอนาทะโกะ จังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)*.

สงัด ภูเขาทอง. (2531). *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
สมจิตร กัลป์ยาศิริ (2524). *การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์*.

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สุดแดน สุขเกษม. (2542). *แตงรวงชาวบ้านกับการรับใช้สังคม : กรณีศึกษาคณะดนตรีนิพนธ์*.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม. (2562). *กลองยาววาปีปทุมของดีมหาสารคาม*. สืบค้นเมื่อ
21 พฤษภาคม 2565, จาก [https://www.m-culture.go.th/maharakham/ewt_](https://www.m-culture.go.th/maharakham/ewt_news.php?nid=2256&filename=index)
[news.php?nid=2256&filename=index](https://www.m-culture.go.th/maharakham/ewt_news.php?nid=2256&filename=index).

อเนก นาวิกมูล. (2521). *เพลงนอกศตวรรษ*. กรุงเทพฯ : การเวก.

Shatteringmusic. (2019). *ประวัติเครื่องดนตรีไทย กลองยาว*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2565,
จาก<https://www.shatteringmusic.com/ประวัติกลองยาว.html>.

คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์

ประวัติผู้วิจัย

อาจารย์ศศิพงศ์ วงศ์ษา

วัน/เดือน/ปีเกิด วันที่ 19 มิถุนายน 2529

สถานที่เกิด จังหวัดชัยภูมิ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (ดนตรีสากล)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พ.ศ. 2556 สำเร็จการศึกษาปริญญาโทศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2556 อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์